Authorized by — Lizenz — izdošanas atļauja: ICD-OMBG :: Atbildīgais redaktors — Editor in-Chief: Kārlis Rabācs. vietnieks: Aleksandrs Liepa, redakcijas sekretārs: Maksis Cullis; redaktori: Andrējs Rudzis (Minchenē), Harijs Mindenbergs (Eslingenā), Arnolds Šmits (sports), Zigurds Bārda (techniskais iekārtojums)

LATVIJA

LATVIAN NEWSPAPER

Nr. 50 (57)
Piektdien, 1947. g. 11. jūlijā
Iznāk otrdienās un piektdienās :: Izdevējs: Bavārijas apgabala latviešu komitejas uzdevumā Latviešu preses darbinieku sadarbības kopa:: Redakcija: Günzburg/D. Bürgermeister - Landmann - Pl. 7. t 92 :: Printed by Schwäb. Volksblatt, Günzburg/Don. Bürgerm. - Landmann-Pl. 7:: Metiens - Circulation: 4000

Čechoslovakija piedalīsies Parīzes konferencē

Konferencē, ko atklāj rīt, piedalīsies 17 valstis

Vēl nav zināms, ko darīs Somija

Paredzams, ka 17 no 22 ielūgtām valstīm piedalīsies Parīzes konferencē, ko atklās rīt, lai apspriestu Maršala plāna iedzīvināšanu Eiropā. Sanāksmi oficiāli sauks par „Eiropas saimnieciskās sadarbības konferenci". Jau sagatavota Francijas ārlietu ministrijas Pulksteņu zāle, kur notiks konferences atklāšana, un Grand Palais, kur notiks apakškomisiju sēdes.

Līdz ceturtdienas priekšpusdienai vēl nebija galīgas skaidrības par to valstu sarakstu, kas konferencē piedalīsies, un daudzās Eiropas galvaspilsētās vēl turpinājās drudžaina politiskā rosība, kas iesākās jau pagājušās nedēļas beigās. Valdības apspriedās, finanču speciālisti pārtrauca atvaļinājumus, bet padomju diplomātiskie pārstāvji iesniedza valdībām, pie kurām tie akreditēti, memorandus ar Padomju Savienības viedokļa izklāstījumu. Nav ziņu par šo memorandu saturu, bet vairākas valstis, to starpā Dānija, Beļģija un Holande, paziņojušas, ka šādi memorandi saņemti.

Ceturtdiena, 10. jūlijs, bija pēdējais termiņš, kad valstīm vajadzēja paziņot, vai tās konferencē piedalīsies vai nē. Francijas ārlietu ministrija paskaidroja, ka pirms šī termiņa arī nepublicēs oficiālus sarakstus par konferences dalībniekiem, jo vispirms nebūtu pareizi radīt iespaidu, ka notiek kāda skriešanās ap ātru atbilžu sniegšanu, otrkārt, neērtu stāvokli varot radīt apstāklis, ka pati pirmā valsts, kas pieteikusi līdzdalību, bijusi bijušais ienaidnieks Italija, bet nākošās, kas tai sekojušas — Portugale un Eire ir bijušas neitrālas zemes, kamēr bijušie Anglijas un Francijas sabiedrotie kavējas un nevar uz reiz izšķirties.

Pēc neoficiālām, dažādu aģentūru ziņām, stāvoklis ceturtdienas priekšpusdienā bija šāds: Par piedalīšanos konferencē izšķīrušās Beļģija, Holande un Luksemburga, Dānija, Norvēģija un Zviedrija, Portugale, Italija, Grieķija un Turcija, Eire, Islande un Šveice. Bez tam vēl arī Čechoslovakija, kuras lēmums radījis diplomātu aprindās vislielāko ievērību.

Ielūgumus noraidījušas Albānija, Dienvidslavija, Bulgārija, Rumānija, Ungārija un Polija.

Vienīgā valsts, kuras stāvoklis vēl līdz pēdējam brīdim šķita neskaidrs, bija Somija. Štutgartes radiofons trešdienas vakarā ziņoja, ka Somijas valdība nolēmusi konferencē piedalīties, bet Berominsteras raidītājs nākošā rītā šo ziņu atsauca, apgalvodams, ka vēstis par Somijas piedalīšanos esot nākušas no Maskavas, bet paši somi joprojām par to klusējot. Skaidrs gan tas, ka politiskā aktivitāte Somijas galvaspilsētā bijusi ļoti liela. Lai apspriestu ielūguma pieņemšanu vai nepieņemšanu, Helsinkos no savas vasaras rezidences ieradies valsts prezidents Pasikivi, drīz pēc tam atvaļinājumu pārtraucis Somijas valsts bankas prezidents un vairāki citi augsti valsts ierēdņi.

Vislielāko vērību politiskās aprindās radījis Čechoslovakijas lēmums piedalīties. „New York Herald Tribune" sniedz šo ziņu ar virsrakstu „Pat padomju orbita valstis sāk šķiekties uz rietumiem". No zinošiem avotiem, kas tagad publicēti, izriet, ka Čechoslovakijas valdība uzaicinājumu uz Parīzes konferenci jau nedēļas sākumā slēgta nakts sēdē, kurā nolemts arī, ka ministru prezidents Gotvalds un ārlietu ministrs Masariks nākošā dienā izlidos uz Maskavu. Tādējādi bija radies iespaids, ka valdība galva doma uz Maskavu prasīt padomu, ko darīt. Ja tā Masariks acim redzot nevarēs līdz konferences sākumam no Maskavas atgriezties, čechu delegāciju iesākumā vadīs vēstnieks Parīzē Nosaks. Neatkarīgais franču laikraksts „Franc-Tireur" raksta, ka Čechoslovakijas piedalīšanās Parīzes konferencē var nosvērt rietumu bloka izveidošanos un izkliedē bažas, ka konference varētu izvērsties par „jaunu Mincheni". Angļu liberālais laikraksts „News Chronicle" domā, ka Čechoslovakijas piedalīšanās pavēršot durvis uz sadarbību arī ar citām Austrumeiropas valstīm. Čechoslovakijas lēmumu piedalīties izvērsties par tiltu, pa kuru Molotovs varbūt tomēr vēl ieradīšoties, lai ieņemtu savu pamesto krēslu. Arī visi citi angļu laikraksti veltī čechu lēmumam īpašu vērību. „Daily Telegraph" izsaka domas, ka lēmumu diktējusi saimnieciska nepieciešamība.

Pieminēšanas vērti vēl ir paskaidrojumi, ar kādiem dažas citas valstis nolēmušas ielūgumu noraidīt. Polijas valdība nevarot piedalīties konferencē, kas „pārkāpj Potsdamas nolīgumu". Bulgārijai jāatsakās tāpēc, ka „pašai jāveic trīsgadēs plāns saimnieciskai jaunuzbūvei un nevar saistīties ar nolīgumiem, kuru dēļ šis plāns būtu jāpārveido". Rumānijā piedalīšanos konferencē pieprasījušas visas trīs opozicijas partijas — nacionālie zemnieki, kristīgie un sociāldemokrati. Valdība tomēr ielūgumu noraidījusi.

Skandinavijas valstis pirms galīgā lēmuma pieņemšanas trešdienā kopīgi pārrunāja ārpolitiskus jautājumus Kopenhagenā. Šai sanāksmē pārrunāts arī padomju plāns Eiropas saimnieciskai sadarbībai, kas izklāstīts memorandā, ko padomju vēstnieks iesniedzis Zviedrijas ārlietu ministrijai. Pati Zviedrija paziņojusi, ka piedalās konferencē ar noteikumu, ka to neiesaistītu politiskā rietumu blokā. Līdzīgā garā izšķīrusies arī Šveice, kas min noteikumu, ka sarunas drīkst būt tikai tīri saimnieciskas un ne politiska rakstura. Austrijas valdības sēdē, kurā izlemta piedalīšanās konferencē, par piedalīšanos balsojis arī vienīgais komūnistu partijas ministrs valdībā. Viņš paskaidrojis, ka Austrija nevarot atrauties no Eiropas kopdarbības.

INS korespondents Londonā ziņo, ka vairākas Austrumeiropas valstis apelējušas pie Maskavas, lai tām ļauj konferencē piedalīties. Pēc tam, kad par piedalīšanos izšķīrusies Čechoslovakija, kopīgu iesniegumu Maskavai esot nosūtījušas Polijas un Ungārijas valdības. Par to Londonas politikus esot informējis Ungārijas sūtnis Londonā. Līdzīgu pieprasījumu esot iesniegusi arī Rumānija. Abu valstu sūtņi tomēr jau pirms galīgā lēmuma uzzināšanas izteikuši bažas, ka Maskava varētu Ungārijas un Rumānijas piedalīšanos aizliegt, pamatojoties uz to, ka tās abas ir bijušās ienaidnieku valstis un tāpēc ietilpst citā kategorijā nekā Čechoslovakija.

Padomju prese starplaikā asi pārmetusi Anglijas ārlietu ministram Bevinam, ka viņš rīkojoties pēc ASV instrukcijām, lai saskaņā ar Maršala plānu sašķeltu Eiropu divās daļās. Šos centienus „bez noteikumiem" atbalstot arī Bido. TASS ziņojumā, ko atstāsta AP, teikts, ka „amerikāņu ēsma piespiedusi šos ministrus paklausīt". Tālāk TASS piebilst, ka tās pašas angļu un franču aprindas tomēr nebūt neesot sajūsminātas un jau tagad paredzot, ka konference beigsies nesekmīgi. Citā TASS ziņojumā, kas nolasīts Maskavas radiofonā, teikts, ka Bevins esot piesātināts ar Čerčila garu un kļuvis galvenais rīkotājs pret Padomju Savienību. Bevina pēdējā runa pilnīgi atgādinot Čerčila runas. Angļi centīšoties rietumu blokā iekļaut arī Rietumvāciju. ASV ministri Herimens un Andersons, kas pašlaik viesojas Vācijā, runājot ar bijušās Hitlera Vācijas ministriem. Mērķis esot atsevišķas Rietumvācijas valsts dibināšana.

Bevins otrdien teicis vēl vienu runu, kurā uzsvēris, ka esot lielas cerības panākt Eiropas saimniecisko problēmu atrisināšanu, ja vien Eiropas valstis parādīs pietiekami labu gribu. „Eiropa noasiņo," viņš teicis, „asiņošana jāizbeidz un tas jāatmet visi reliģiski vai ideoloģiski aizspriedumi." Bevins apsveicis Čechoslovakijas lēmumu piedalīties konferencē un apliecinājis, ka nedomājot vairs ar darbu pusceļā palikt. Viņa mērķis esot radīt starptautisku Eiropas valstu sadarbību, kas nedibinātos vis uz materiālistiskiem, bet uz garīgiem principiem.

Ģenerālis Degols runājis angļu-franču preses savienības sarīkojumā un apsveicis Maršala plānu. Viņš piebildis, ka „nebūs ilgi jāgaida, kamēr Francija izvedīs Eiropu no posta."

Francijas ārlietu ministrs Bido paziņojis, ka konferenci gan atklās sestdien, 12. jūlijā, bet īstais darbs sāksies tikai 15. jūlijā, jo 14. jūl. ir Francijas nacionālo svētku diena — Bastilijas ieņemšanas atcere. Francijas ārlietu ministrijas ierēdņi sagaida, ka konference var ieilgt, jo paredzams, ka daudzu valstu pārstāvji pirms darba sākšanas gribēs nodeklarēt savu valstu stāju. Viss sagatavots tā, lai preses pārstāvji varētu sēdēs piedalīties, bet jautājumu par preses pielaišanu vai nepielaišanu sēdēs tomēr izlems tikai atklāšanas dienā.

NYHT, BBC, DENA

Četri apliecinājumi

ASV ārlietu ministrs Maršals, kā 28. jūnijā ziņo Latvju Ziņas Stokholmā, š. g. 28. maijā parakstījis un piesūtījis Latvijas sūtniecībai Vašingtonā četrus svarīgus apliecinājumus. Tajos apstiprināts, ka Dr. Alfreds Bīlmanis ir akreditēts pie ASV valdības kā Latvijas sūtnis, pilnvarotais ministrs un ģenerālkonsuls, ka ASV un Latvijas republikas starpā noslēgto līgumu un konsulāro tiesību legālo eksistenci neietekmē nekāda 1940. g. Latvijā varu pārņēmušā padomju režīma vai citu vēlāku režīmu rīcība šai zemē; ka ASV neatzīst Latvijas inkorporāciju Padomju Savienībā un ka ASV nav atzinušas tā saucamos „nacionālizācijas" likumus un dekrētus, kā arī pārējos un vēlākos 1940. g. Latvijā varu pārņēmušā padomju režīma vai cita kāda vēlāka režīma soļus un rīcību šai zemē.

Pasaules luterāņu garīdznieki pārrunā bēgļu jautājumu

BEIDZIES LUTERĀŅU PASAULES APVIENĪBAS KONGRESS LUNDĀ

Zviedrijā, Lundā, beidzies Luterāņu apvienības kongress. Piedalījās 30 valstu pārstāvji, to vidū latviešu garīdznieki — archibīskaps prof. Dr. T. Grīnbergs, viņa sekretārs māc. E. Rozītis un prof. Dr. L. Bērziņš.

Kongresu atklāja Zviedrijas archibīskaps E. Eidems un Vispasaules baznīcu apvienības pārstāvis Maikefelders no Ženevas. Viņi aicināja pasaules kristīgās tautas apvienoties kopējā cīņā pret tumsonības spēkiem. Kongresa darba kārtībā bija pārrunas par evanģeliskās baznīcas izveidošanu pēckara dzīvē. Plašas domu apmaiņas izraisīja arī bēgļu jautājums. Par to, lai baznīca uzņemtos bēgļu aizstāvēšanu, sevišķi iestājās ASV un Indijas garīdznieki.

1. jūlijā visus konferences dalībniekus pieņēma Zviedrijas archibīskaps Eidems. Katras tautas pārstāvim bija iespēja teikt runu. Pirms mūsu archibīskapa Grīnberga un igauņu pārstāvja Kepa runas archibīskapam Eidemam aizrādīja, ka runās par tautām, kas aizvadītajos gados cietušas visvairāk un cieš vēl tagad.

Archibīskapam Grīnbergam ir daudzi ielūgumi no zviedru garīdzniekiem un iespējams, ka viņš vēl kādu laiku paliks Zviedrijā.

H. M.

Vienīgi raktuvju darbs

DIREKTORA ŠERKA DOMAS PAR DP TIESISKO STĀVOKLI

Beļģijā ieceļojušiem DP patlaban nav nekādu izredžu uz darbu citā nozarē kā vienīgi ogļraktuvēs, brīdināja Starpvaldību bēgļu komitejas direktors Šerks savā pēdējā preses konferencē ar DP un to preses pārstāvjiem, pirms komitejas darba nodošanas IRO. Dažiem DP arī darbs raktuvēs izrādījies par smagu, un tie bijuši spiesti darbu pārtraukt.

Direktors Šerks ceļojumā pa Beļģiju iepazinies ar DP darba un dzīves apstākļiem. Novietošanas apstākļi ne visos gadījumos apmierina. Sevišķi trūkst dzīvokļu strādnieku ģimeņu novietošanai. Ja nodarbinātais pats ar savu ierosmi atrod piemērotu dzīvokli, viņam tiesība tūlīt izaicināt uz Beļģiju arī savu ģimeni. Ievērojot vājo uzturu pirms tam Vācijā, daži strādnieki nespēka dēļ darbu izbeiguši. Viņus, tāpat kā pārējos DP, kas vairs nevēlās Beļģijā strādāt, nosūtīs atpakaļ uz Vāciju.

Preses konferencē direktors Šerks izteica cerības, ka IRO, kas pārņem kā UNRRAs, tā Starpvaldību bēgļu komitejas darbu, spēs apmierināt DP vajadzības un vēlējumus. Par DP tiesisko stāvokli Šerks izteicās, ka, pēc viņa domām, visi DP un bēgļi, izņemot vienīgi kara noziedzniekus un kolaborātorus, baudīšot to pašu aizsardzību un izceļošanas tiesības, kādas tagad ir DP vārda šaurākajā nozīmē. Esot sagaidāmi grozījumi noteikumos par individuālo ieceļošanu ASV, atceļot noteikumu, kas tagad liedz ieceļošanas vīzas tām personām, kam atņemtas DP tiesības. Vēlreizējs DP skrīnings no IRO sagatavošanas komitejas puses, pēc Šerka domām, neesot gaidāms.

IRO paturēšot līdzšinējos Starpvaldību bēgļu komitejas izceļošanas plānus, organizējot izceļošanu tikai uz tādām valstīm, ar kurām iepriekš panākta par to vienošanās.

DP ieceļošanu ASV vēstījumā kongresam aizstāvēja prezidents Trumens, gan neizsakoties tuvāk par šim nolūkam vēlamo likumdošanas veidu, nedz arī minot kādu noteiktu ielaižamo skaitu. Trumena ierosinājuma apspriešana vēl šinī kongresa sesijā, kas beigsies pāris nedēļu laikā, vairs nav sagaidāma. Tautas pārstāvju nama tieslietu apakškomisijā gan šonedēļ atjaunotas debates par Stretona likumprojektu. Šīs komisijas priekšsēdis senātors Riverkombs noskaņots likumprojektam nelabvēlīgi. Kāds republikāņu deputāts izteicies, ka esot maz izredžu uz likumprojekta pieņemšanu šogad.

Motīvējot savu vēstījumu, Trumens norādīja, ka Vācijas un Austrijas rietumu joslu un Italijas nometnēs dzīvojošie DP esot nekomūnisti un noskaņoti pret komūnismu un totālitārismu. Daudziem arī jau esot radniecības, reliģiskas vai citas saites ar ASV. DP arodnieciskais sastāvs liecinot, ka tie ātri varētu kļūt par derīgiem amerikāņu sabiedrības locekļiem.

ASV līdzšinējo nostāju DP jautājumā „Washington Post" kritizē agrākais UNRRAs DP nozares vadītājs Eiropā, angļu ģenerālis Frederiks Morgans. Raksturojot Anglijas veikto darbu, Morgans salīdzinājumā atzīst, ka ASV nav darījušas pietiekami, samērā ar savām iespējām. Par nenormālu Morgans atzīst to, ka amerikāņu ieceļošanas kvotēs tik daudz vietas ierādītas vāciešiem.

Francijas valdība ratificējusi 1. jūlijā līgumu, kas noslēgts agrāk ar Starpvaldību bēgļu komiteju par DP ielaišanu no amerikāņu joslas darbam Francijas kalnrūpniecībā un lauksaimniecībā. Ieceļotāju ģimenes varēs sekot pēc 2—3 mēnešiem. Līgums neparedz noteiktu ieceļotāju skaitu, bet min, ka Francija varētu uzņemt 30.000—50.000 DP. Strādnieki Francijā baudītu visas parastās ārzemnieku tiesības un par tiem rūpētos IRO. Nepiemērotas vai nevēlamas personas vēlāk varētu apmainīt pret citām.

Vakar no Kornbergas, Fuldas tuvumā, bija jādodas ceļā uz Beļģiju pirmajam transportam ar 377 sievietēm un bērniem — Beļģijas nodarbināto DP ģimenes locekļiem.

NYHT

Atklāta plaša sazvērestība Grieķijā

Trešdienas vakarā Grieķijas valdība paziņoja, ka atklāta plaša sazvērestība, kuras plāns bija ceturtdien, 10. jūlijā, sākt apvērsumu valstī. Apcietinātas jau 2600 personu, to starpā EAM ģenerālsekretārs, Grieķijas komūnistu partijas ģenerālsekretārs un 2 ģenerāļi. Visi apcietinātie nosūtīti uz kādu salu. Sazvērestību izdevies atklāt pēc tam, kad policijai laimējies pārķert slepenu sazvērnieku raidītāju.

Apcietināšanas sākušās trešdienas rītā, kad Atēnās aizturētas 800 personu. Starp pirmajiem aizturētajiem bijis EAM ģenerālsekretārs Partsalidas.

Dienu iepriekš Grieķijas valdības ziņu aģentūra ziņoja, ka Ziemeļgrieķijā padevies viens no ievērojamākiem bandu vadoņiem Kambakiss. Viņš pašreiz runājot par vairāku citu partizānu vadoņu kapitulāciju. Bez tam viņš izpaudis, kur meklējams daudzinātais partizānu vadonis „Herkuless". Tā pati aģentūra ziņo, ka citā apgabalā — ap Beles kalnu Dienvidslavijas pierobežā, partizāni saņēmuši pastiprinājumus un okupējuši apgabalu, ko grib apskatīt UN Balkānu komisija.

Maskavas radiofons par notikumiem Grieķijā ziņo, ka valsti pārņēmis plašs apcietināšanu vilnis. Apcietināti EAM un citu ārpus parlamenta stāvošu organizāciju vadītāji darbinieki, apķīlāti šo organizāciju līdzekļi un laikraksti.

UN Drošības padomē lielu runu teicis Andrējs Gromiko. Viņš noraidījis grieķu apgalvojumus, ka Dienvidslavija, Albānija un Bulgārija apbruņojot un apmācot bēgļus no Grieķijas. Pierādījumi neesot pietiekami, un liecinieki, kurus gribot nopratināt Balkānu komisija, neesot pieņemami. Gromiko noraidījis arī izmeklēšanas komisijas priekšlikumu radīt pastāvīgu Balkānu robežu komisiju. Tā vietā viņš ieteicis rūpēties par to, lai no Grieķijas atsauc visu svešo valstu karaspēku un militārās misijas.

Grieķijas ministru prezidents Maksimovs Ņujorkā parakstījis līgumu par ASV finanču atbalstu Grieķijai.

BBC, DENA

„Lidojošie šķīvji" arī virs Dānijas

Jaunmeksikā atrasts viens no noslēpumainajiem „lidojošiem diskiem", kādi pēdējā laikā bija novēroti ar lielu ātrumu lidojam gaisā dažādās vietās Amerikā un pagājušā svētdienā parādījušies arī virs Dānijas.

Reuters ziņo, ka diska fragmenti atrasti kādas fermas tuvumā un nodoti armijai. Disks bijis gatavots no īpaša veida staniola papīra un varētu būt bijis ap 6—8 metru diametrā. Neesot nekāda izskaidrojuma, kā disks varētu ātri pārvietoties gaisā; trūkstot jebkādu pazīmju, ka tam būtu iekārtota kāda dzinēja ierīce. Disks arī esot par vieglu, lai pārvietotu cilvēku. Amerikāņu aviācijas štābā Vašingtonā paskaidrots, ka šie diski varētu būt meteoroloģiskas ierīces.

Pirmais noslēpumainos diksus, skaitā deviņus, novērojis pilots Arnoldss, lidojot 25. jūnijā pāri Kaskadu kalniem Aidaho štatā. Tie pārvietojušies slēgtā formācijā ar apm. 2000 km ātrumu stundā. Pēc kāda pagrieziena tie pēkšņi pazuduši. Ļoti pretrunīgas ziņas par disku apmēriem: tie svārstās no „sešcollīgas sidrabotas bumbas" līdz „diskam divu stāvu mājas lielumā". Neizskaidrotās un pretrunīgās parādības radījušas lielu interesi un uztraukumu ASV.

NYHT

Pasaulei pietrūks ap 28 milj. tonnu kviešu

Parīzē trešdien atklāta starptautiska labības konference, piedaloties 26 valstu pārstāvjiem. Konstatēts, ka visā pasaulē šogad nepieciešami 50 milj. tonnu kviešu, bet pasaules kopražu šogad varot vērtēt tikai uz apmēram 32 milj. tonnu.

BBC

LATVIJA
LATVIAN NEWSPAPER
Nr. 50 (57) 1947. g. 11. jūlijā

Ar autora vārdu vai iniciāļiem parakstītajos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā arī redakcijas domas.

VAI AMERIKAI EIROPA VAJADZĪGA?

Lai izprastu amerikāņu pašreizējās ārpolitikas vadītāju interesi par Eiropas nākotni un varētu vērtēt amerikāņu ārpolitiku, jābūt skaidrībā par jautājumu, vai Eiropa, ko pirmskara amerikāņi uzskatīja gandrīz par nepatīkamu piedēkli, ir tik svarīga, lai tai ziedotu ne tikai milzu līdzekļus, bet nepieciešamības gadījumā arī vēl vairāk. Šis jautājums jo svarīgs tādēļ, ka līdzīgam precedentam vēsture atbildējusi negātīvi.

Monro doktrīna, kas līdz šim bijusi amerikāņu ārpolitikas pamatos, formulē ASV neaizkaramības principu. Modernā stratēģija tomēr šo formulu padarījusi nederīgu, jo tagad pasīvā aizsardzība vien vairs nespēj ASV nodrošināt. Līdz ar to radusies nepieciešamība meklēt bazes, kas atļautu ienaidnieku apturēt pirms tas sasniedzis Amerikas kontinentu. Šī nepieciešamība radījusi milzīgo ASV bazu tīklu, kas dažos gadījumos atrodas tuvāk pretējam kontinentam (Eiropai, Ķīnai) kā pašas Amerikas cietzemei.

Attiecībā pret veco pasauli ASV ir sala, kas nosaka ne tikai iespējamā uzbrukuma raksturu, bet arī aizsardzības stratēģiju, ko vēl akūtāku padara tāllidojumu gaisa flotes un tāliedarbīgie ieroči. Nepieskaroties aizsardzības problēmai Klusā okeanā ar Ķīnas masīvu tās pretējā pusē, ielūkosimies ASV aizsardzības jautājumā Atlantijas okeanā ar tai pretī novietoto Eiropas kontinentu.

Salīdzinot visas Amerikas (ieskaitot arī Latiņu Am.) platību ar veco pasauli, redzam, ka to apdzīvo 25% visas pasaules iedzīvotāju, kamēr tās territoriālie apmēri līdzinās 40% visas pasaules cietzemei un $^2/_3$ visas pasaules virsmai. Visu šo territoriju aizsarga ASV un Kanāda, kas uzskatāmas par visas Amerikas arsenālu. Daudzas ASV stratēģiski svarīgas vietas vieglāk sasniedzamas citiem nekā pašiem amerikāņiem. Minētie apsvērumi liecina, ka par spīti ASV pārākai saimniecībai un pirmai vietai pasaules lielvalstu vidū tai nepieciešamas alianses ar citām pasaules valstīm, ja tā grib sevi nodrošināt.

Bez tīri politiskiem apsvērumiem, jāpatur prātā arī militārās prasības, kas nosaka: lai lidmašīnas no ASV kontinenta spētu sekmīgi operēt pret ienaidnieku, tām, neatkarīgi no to lieluma un tāllidošanas spējām, jānolaižas pretējā krastā; Amerikas aviācija nevar sekmīgi darboties bez flotes atbalsta, bet flotei, tāpat kā aviācijai, nepieciešamas drošas un labi iekārtotas bazes pretējā kontinentā.

Svarīgākās bazes ASV kontinenta aizsardzībai Atlantijas okeanā ir Grenlande vai vēl izdevīgākā Islande. Tām tomēr tikai tad praktiska nozīme, ja ar šīm bazēm iespējams uzturēt drošus sakarus. Šī sakaru līnija šķērso Atlantijas okeana ziemeļu daļu, kam vienā pusē atrodas Kanāda un britu Ņūfaundlenda, bet otrā pusē Lielbritanija. Ja ienaidniekam izdotos okupēt Lielbritaniju, ASV ne tikai nokļūtu apdraudējumā, bet tai būtu grūti aizsargāt sava kontinenta ziemeļu daļu. To pierādīja 1940. gads, kad, Lielbritanijai atrodoties invāzijas apdraudējumā, amerikāņiem kļuva skaidrs, ka tie nespēs nosargāt savas bazes Grenlandē pret vācu zemūdeņu operācijām. Tātad Lielbritanijas drošība ir vitāla ASV, un apdraudējums Lielbritanijai līdzinās tiešam ASV apdraudējumam.

Līdzīgā veidā 1941. gads pierādīja, ka Islandi apdraud tas ienaidnieks, kam izdevies nostiprināties Norvēģijā. Ja ienaidniekam izdotos nostiprināties Lielbritanijā un Norvēģijā, tad ASV nokļūtu jau tiešās invāzijas briesmās. Ar to kļūst skaidrs, ka Norvēģijas, tāpat kā Lielbritanijas, drošība ir vitāla ASV interesēm.

Tie paši apsvērumi derīgi arī Atlantijas okeana dienvidus daļā. ASV aizsardzība pirmām kārtām saistīta ar Dienvidamerikas aizsardzību, un šim nolūkam nepieciešamas spēcīgas gaisa un flotes bazes. Tā kā Dienvidamerikas valstis nav spējīgas tādas uzturēt, šis pienākums gulstas uz ASV. Un atkal svarīga vieta stratēģiskos apsvērumos ir apstāklim, ka Dienvidamerikas bazes atrodas daudz tuvāk, piem., Gibraltāram vai franču Dakarai Afrikā kā ASV. Tā ASV vitālās intereses Atlantijas okeana dienvidus daļā neizbēgami noved tās ārpolitiku Eiropā, galvenokārt Francijā.

Francijas vienīgās bažas vairākus gadu simteņus bijusi Vācija, kas apdraudējusi arī pārējos sabiedrotos. Francijas vitālā līnija ir tās robeža ar Vāciju. Kad tā šo robežu vairs nespēj aizstāvēt (šādas briesmas draudēja 1917. g. un kļuva reālitāte 1940. g.), apdraudējums pārsviežas uz ASV. Francijas sabrukums 1940. g. pierādīja, ka tā ir ievērojams loceklis ASV aizsardzības ķēdē. Okupējot Franciju, ienaidnieka rokās krīt gaisa un flotes bazes, no kurām tas var apkarot Lielbritaniju. No Francijas territorijas var kontrolēt kuģu ceļus pie Panamas kanāla. Arī Afrikas rietumu krasts no Kasablankas līdz Dakarai tādā gadījumā atrodas ienaidnieka apdraudējumā. No Francijas ienaidnieks var izdarīt invāziju Spānijā un Portugalē un, skarot spāņu un portugaļu salas Atlantijas okeanā, tieši apdraudēt ASV vitālās intereses. Francijas nozīme Pacifika drošības sistēmā ir vēl lielāka.

Pie līdzīgiem secinājumiem jānāk arī, aplūkojot Rietumeiropas mazo valstu bloku. Holande — maza kontinenta valsts ar totiesu lielāku nozīmi jaunajā pasaulē (kolonijas) un plašām iespējām Pacifikā. Eiropā tā ir ārējais cietoksnis Lielbritanijai un Francijai. Beļģijas īpašumi piešķir tai nozīmi Atlantijas okeanā, bet arī Eiropā tai svarīga vieta kā Lielbritanijas cietoksnim. Dānijas nozīme ir tās Grenlande un radniecība ar Islandi.

Redzam, ka ASV vitālās intereses, kas sakņojas Eiropas kontinentā, visvairāk meklējamas rietumu valstu drošībā, kas ne tikai izskaidro ASV centienus pasargāt tajās demokratisko brīvību un saglabāt viņu neatkarību, bet demonstrē arī ASV interešu potenciālu Eiropas politikā. Kamēr Rietumeiropas valstis neapdraud tai naidīga vara, ASV nav pamata bažīties par savu drošību un tās ārpolitika var aprobežoties ar aktīvitāti tikai šai Eiropas daļā. Ir cits jautājums, vai sekmīgai nākotnes ārpolitikai, kuras mērķis vēl arvien ir nodrošināt pasauli no kaŗa posta, pietiek ar pašreizējā stāvokļa kontinuitāti. Vēsture liecina, ka apstākļiem mainoties „status quo" uzturēšana nav iespējama bez tiešas ASV iejaukšanās, kas tādā gadījumā neizbēgami kļūst par visas pasaules konfliktu. Acīm redzamie pašreizējās ASV valdības mēģinājumi aktīvizēt Eiropas Savienoto Valstu ideju liecina, ka ģen. Maršala „izkaltā" ASV ārpolitika nebūt nedomā aprobežoties ar Rietumeiropas stratēģiski pasīvo lomu. Bet tas tad savukārt prasa interesēties ne tikai par šo Eiropas daļu vien.

Vebess

Pie angļu saimniekiem

VĒSTULE LATVIJAI NO IZVIETOŠANAS NOMETNES MARKET-HARBORAUVĀ

Mūsu izvietošanas nometne Anglijā pastāv jau 2 mēnešus. Pa šo laiku esam uzņēmuši apmēram 1500 cilvēku un darbos izvietojuši ap 600. Pirmā mēnesī izvietošana veicās lēnāk. Vienīgi neliela sieviešu grupa (vieninieces) aizbrauca uz Mančesteras tekstilfabrikām. Dzīves apstākļi katrā darba vietā ir savādāki un daudz kas atkarīgs arī no laimes. Tā dažas tautietes nokļuva sevišķi labos apstākļos, citas sliktākos, bet visumā lielāko tiesu visas ir apmierinātas.

Pēdējās divās nedēļās strauji sākās izvietošana darbos lauksaimniecībā. Mūsu nometnē lielā pārsvarā vīrieši — vieninieki un tos pēdējās dienās gandrīz bez izņēmumiem iesaistīja lauksaimniecībā. Te jāpiebilst, ka angliski starp viņiem neprata runāt neviens. Tie, kas tekoši runā angliski, viegli tiek par tulkiem vai nu pie darba ministrijas, vai arī nometnēs. Visiem vieniniekiem, kas strādā lauksaimniecībā, jādzīvo īpašās nometnēs, kur nereti jāguļ divstāvu gultās. Katrai tādai nometnei tomēr ir mājīga ēdamzāle un lasāmtelpa, kur var pavadīt brīvo laiku. Darba laiks ir 8 stundas, jāstrādā 4—5 cilvēku grupās. Uzturu dod nevis saimnieks, bet nometnē, un tas ir pietiekams. Atskaitot uztura izdevumus, tīrā izpeļņa lauku darbos ir 55 šiliņi nedēļā. Viena tāda laukstrādnieku nometne ir netālu no mūsējās un vairāki tautieši mūs jau apciemojuši. Viņi par saviem darba un dzīves apstākļiem sakās apmierināti. Atsevišķos retos gadījumos, ja prot angliski, dažiem ir izdevies dabūt darbu arī savā speciālitātē, bet, angliski neprotot, uz to nav ko cerēt.

Mums še radusies noteikta pārliecība, ka visi, kas vien centīsies un gribēs, varēs dzīvot. Še ir kā vakarskolas, tā dažādi vakara kursi, un katrs, kam stipra griba un izturība, sasniegs, ko vēlēsies.

Atsevišķas ģimenes izvieto kopā pie lielākiem saimniekiem, angļu koledžos vai taml. Daži tādā veidā iekārtojas īsti labi. Bet arī te daudz kas atkarīgs no laimes, gadījuma un, galvenais, no pašu darba meklētāju stājas, izturēšanās un darba mīlestības. Sievietes — vieninieces novieto fabrikās, slimnīcās un par kalpotājām ģimenēs. Sievietes, kas prot angliski, viegli var dabūt darbu arī nometņu birojos, bet pašas to nereti nevēlas, jo izpeļņa un dzīves apstākļi fabrikās labāki.

Darba ministrija ļoti censās ģimenes nešķirt un pēc iespējas novietot kopā, kas dažreiz tomēr neizdodas dzīvokļu trūkuma dēļ.

Market-Harborauvā, jūnijā.

Lidija Auzāne-Vītoliņa

Nometņu dzīve

Ar LCP lēmumu sākot ar 1947. g. 1. februāri visi saimnieciskie uzņēmumi (veikali, kantīnes, izdevniecības, laikraksti, darbnīcas uc pasākumi), kas nemaksā vācu nodokļus, aplikti ar 1 proc. apgrozījuma nodokli LCK par labu. Bavārijas apgabalā esošiem uzņēmumiem un pasākumiem šis nodoklis par notecējušo laiku nomaksājams vēlākais līdz 25. jūnijam BALK, Minchenē, Hercoga Rūdolfa ielā 49. Nodokļu nemaksāšanas gadījumā nodokļa nemaksātāju vārdus paziņos LCK.

Latviešu bēgļus Berlīnē, kam angļu joslā ir tuvi piederīgie, pārvietos uz Lejassaksijas apgabalu.

4115 latvieši vēl dzīvo Lībekā, kaut gan daudzi no turienes devušies jau darbos uz Angliju. Šajā skaitā neietilpst tie Kanādas meža darbiem savervētie, kas sapulcināti Rīgas nometnē no Lībekas apkārtnes. Kanādas meža darbiem pieņemtas 600 personas. Pirmais pieņemto transports Vāciju atstās 21. jūlijā.

Pēc vasaras pārtraukuma Baltijas universitāte 1. jūlijā iesāka jaunu sēmestri. Vadība paredz, ka tas varēs turpināties līdz 30. septembrim. Sakarā ar „Westward Ho" akciju darbs universitātē tagad uzskatāms par iegājušu beigu posmā. Beidzot pasākto sēmestri, universitāte būs darbojusies divus mācības gadus. Mācību plāni pa lielākai daļai sastādīti tā, lai jaunie studenti šajā laikā vispārējā veidā būtu ievadīti savā priekšmetā, un, labvēlīgos apstākļos studijas turpinot, varētu speciālizēties.

Ansbachas nometnē, kur dzīvo vairāku tautību iemītnieki, pie kam latviešu ir 60%, septiņas reizes, katru reizi 5—6 stundas, spriests par kopējas nometnes komiteju, bet tā tomēr nav nodibināta. Pārējo tautību pārstāvji latviešu aizstāvētā proporcionālitātes principa vietā pastāv uz paritātes principu. Turpretim kopēja komiteja ievēlēta Dinkelsbūlē. Tur pēc proporcionālitātes komitejā ieiet 2 latvieši, 2 lietuvieši un 3 ukraiņi. Dinkelsbūlieši pēc proporcionālitātes sadalīs arī drēbes un apavus. Ansbachas nometnei samazinātas no vācu iestādēm izmaksājamās algas par 40%.

No Hanoveras Štekenas latviešu nometnes šajās dienās uz Angliju devās arī to vieninieku — sieviešu un vīriešu — ģimenes, bērni un vecāki, kas paši darbā aizbrauca pirmajā transportā. Domājams, ka pirmajām ģimenēm no Štekenas drīz sekos tādas arī no citām angļu joslas nometnēm.

Armijas pasūtinājumi adītām precēm saņemti Ansbachas un Marktredvicas nometnēs. Marktredvicā veicamā darba norma atzīta par lielu, proti, vienai adītājai mēnesī jānoada 5 džemperi.

Pegnicas nometnē rosīgi darbojas kooperātīvs, kuŗa mēneša apgrozījums pārsniedz 200.000 marku. Galvenie kooperātīva preču noņēmēji esot Pegnicas žīdu nometnes iemītnieki. Pegnicā daudzi vieninieki pieteikušies meža darbiem Kanādā, bet no samērā nelielā latviešu skaita repatriējušies 10.

Bērnu izlaidīga uzvešanās Grevenes nometnē kļuvusi tik neciešama, ka Grevenes latviešu padomē ierosināts turpmāk par bērnu nedarbiem sodīt arī viņu vecākus. Ievēlēta arī īpaša bērnu kuratoru komisija, kas raudzīs nelāgās parādības apkarot.

Par Tālavas nometnes vecāko Oldenburgā ievēlēts Arvīds Olders. Komitejā ievēlēti: V Baltais, N. Simanovskis, N. Jordans, Ž. Dambrovskis, A. Vanags.

Jauna abonēšanas un sludinājumu maksa

Sagatavošanas izdevumiem palielinoties laikraksta „Latvija" abonēšanas maksa ar 1. augustu noteikta:

a) **kollektīviem abonentiem RM 6.— par eksemplāru mēnesī;**

b) **individuāliem abonentiem, līdz 3 eks. ieskaitot, RM 7.— par mēnesi.**

Sludinājumu maksa RM 3,— par vienslejīgu sludinājuma iespiedrindu. Piederīgo meklēšanas sludinājumi par pusceņu, bet ne mazāk kā RM 6.— par sludinājumu.

Abonentiem, kas samaksājuši uz priekšu par augustu, cenu starpība jānokārto līdz 31. jūlijam, piesūtot naudu pa pastu uz apgāda adresi.

J. Āboliņš,
Latviešu palīdzības komitejas priekšsēdis Sao Paulo

Vai saimnieciskas krizes vēstneši?

BRAZILIJAS LATVIEŠU DOMAS PAR IZCEĻOŠANU — KĀDAS SAIMNIECĪBAS NOZARES INTERESĒ BRAZILIEŠUS — SKOLU UN TAUTAS VESELĪBAS STĀVOKLIS — PIRMIE ATBRAUCĒJI IERADUŠIES

VĒSTULE „LATVIJAI" NO SAO PAULO

Nesen palīdzības komiteja saņēma vēstuli no Vācijas ar vairāku latviešu parakstiem, kurā pastāstīts, ka Vācijā viņi brīdināti nestāties nekādos sakaros ar Brazilijas emigrācijas misiju. Šie tautieši, kas pieteikušies izceļošanai uz šejieni, pēc to pašu aprindu ieteikuma, lūdz komiteju palīdzēt viņiem sagādāt īpašu kuģi. Man nu jāsaka, ka doma par speciālu kuģi ir tukša fantazija. Brazilijas emigrācijas misijas šefs Dr. Neiva apgalvo, ka Vācijā jau izraudzīti 5000 un Anglijā 15.000 ieceļotāju, kas visi jāpārved uz šejieni, tā ka par īpašiem kuģiem nav ko sapņot. Tāpēc, ja kāds izšķiries doties uz šejieni, tad iesaku tam tomēr visus izceļošanas jautājumus kārtot tieši ar pieminēto misiju.

Tiem, kas plāno izceļošanu uz šejieni, tomēr jāatgādina, ka pirmos gadus, varbūt pat pirmos četrus gadus, būs jāstrādā tajā nozarē, kādā būs reģistrējies. Ne piederīgo, ne paziņu iestāšanās Brazilijā šo noteikumu negrozīs, it sevišķi tas sakāms par lauksaimniecības darbā reģistrētiem. Šejienes paziņas vai radinieki savējos gan var dabūt pie sevis, ja darba departamentā pierāda, ka tiem attiecīgs darba spēks vajadzīgs un jāparaksta par to īpašu darba līgumu.

Cik zinu, tad no Vācijas latviešiem izceļošanai uz Braziliju līdz šim ir reģistrēti pāri par 1200 personu un apmēram tikpat daudz par šo jautājumu interesējas. Lai gan mēs, šejienes latvieši, dzīvojam apmierināti vai, labāki sakot, samierinājušies, tomēr novēlam tautiešiem Vācijā nonākt kādā citā zemē ar augstāku dzīves standartu. Ja tas tomēr neizdosies, tad domāju, ka latviešu pārstāvji Vācijā katrā laikā varēs stāties sakaros ar Brazilijas emigrācijas pārstāvjiem un izceļošanu uz Braziliju kārtot plašākā apjomā. Ceru, ka tas tad dos arī labākus rezultātus. Piemēram, tā dara holandieši, iesniedz savus priekšlikumus, izrauga še zemi, darbā nozares un tad šo jautājumu kārto kopumā. Nesen viena holandiešu grupa apmetās Paranā, tagad runā par citu, lielāku grupu, kas apmetīšoties Sao Paulo tuvumā un nodarbošoties ar piensaimniecību un lopkopību. Ka Brazilijas valdību šāds nodoms var interesēt, to variet spriest no tā, ka Brazilijā līdz šim katrs cilvēks patērē tikai 30 g piena dienā. Tāpat Brazilijas valdību varētu interesēt dravniecības, putnkopības, sugas zirgu audzēšanas, zvejniecības un dažu rūpniecības nozaŗu pasākumi. Tomēr arī jāsaka, ka rūpniecība šķiet visnedrošākā, jo jau tagad ir dažas saimnieciskās krizes pazīmes — bankas sašaurina kreditus un dažas kaŗa laikā uzplaukušās fabrikas ne vien sašaurina darbu un samazina strādnieku skaitu, bet pat pilnīgi to izbeidz. (Par darba algas un dzīves dārdzību skat. Palīdzības komitejas informācijas nodaļas vadītāja O. Lezdukalna rakstu Latvijas 1. jūlija numurā. Red.).

Latviešiem, kas domā par izceļošanu uz Braziliju, varbūt vēl varētu interesēt tas, ka Brazilijas izglītības ministrs, sakarā ar pieaugošo analfabētu skaitu, nesen izteicās, ka pieaugušo mācīšana gan esot laba lieta, bet vispirms būtu jāgādā par tiem 2,6 miljoniem bērnu skolas gados, kas arī paliekot bez skolas izglītības. Te jāpiebilst, ka 70 proc. no visiem Brazilijas iedzīvotājiem ir analfabēti. Zināmu interesi var radīt arī aina par iedzīvotāju dabīgo kustību 1,5 milj. lielajā Sao Paulo pilsētā. Šīgada aprīļa mēnesī te slēgtas 1363 laulības, dzimuši 3603, miruši 1493, to skaitā bērni jaunāki par 1 gadu 307, t. i., apm. 9 proc. no dzimušo skaita vai 20 proc. no visiem mirušajiem. Par nāves cēloņiem statistika visvairāk min gremojamo organu slimības (221), vielu maiņas slimības (220), tuberkulozi (174), elpošanas organu slimības (136), vēzi (124), sarežģījumus dzemdēšanas gadījumos (105), nervu slimības (102).

No šejienes samērā šaurās latviešu kolonijas dzīvēs atzīmējama baptistu draudzes rīkotā ekskursija maija svētdienā uz pilsētas apkārtni, kas īpaši patika mūsu mazajiem „braziliešiem", kas varēja izskrieties, izpeldēties pēc sirds patikas, un otra ekskursija uz Santos jūrmalu.

Maija vidū palīdzības komiteja saņēma Latvijas Sarkanā Krusta paziņojumu par šejienes tautiešu ziedojumu saņemšanu, pie kam pirmajā sūtījumā ietilpa 4, bet otrā 7 kastes dažādu ziedoto mantu. Mēs ceram, ka šīs mantas, kaut arī mazā mērā, tomēr būs zināms atspaids tautiešiem trimdā un stiprinās tos apziņā, ka mēs tos neesam aizmirsuši.

Ap to pašu laiku Rio de Žaneiro pienāca arī tvaikonis „Gen. Sturgis" ar pirmiem Eiropas emigrantiem, kuŗu vidū ir arī 57 latvieši. Vienu gadījumu izņemot, pārējiem šiem tautiešiem te nav ne radu, ne paziņu. Pēc 20 dienu karantīnas viņus pārsūtīs uz Sao Paulo, kuŗas priekšpilsētā ir imigrantu nometne, no kurienes atbraucējus arī izvietos darbā. No 57 atbraucējiem tikai viens reģistrējies lauksaimniecības darbā.

Sao Paulo, jūnijā.

Kāpēc agronomi iesaka Angliju?

Priekšroku darbam Anglijā nolēmusi dot agronomu biedrības amerikāņu un franču joslas valde, ja būtu jāizvēlas starp darbu Anglijā, Francijā un Holandē. Šis atzinums motīvēts ar to, ka Anglijā izplatītas lielās valsts saimniecības, kurās varētu daudz mācīties, jo darbs tur mechanizēts, lai arī agronomiem sākumā būtu darbs jāsāk „no paša zemākā pakāpiena". Tomēr speciālā izglītība un valodas zināšanas tiem pavērtu ceļu vēlāk uz piemērotāku darbu. Uz Angliju plašos apmēros darbā dodas no angļu joslas arī pārējie tautieši un principā šis jautājums izlemts labvēlīgi arī attiecībā uz amerikāņu un franču joslu. Francijā gan būtu labvēlīgāki klimatiskie apstākļi, bet tur saimniecības privātas un nav lielu izredžu tikt piemērotā darbā, jo speciālitātes citas, nekā agronomam bija Latvijā. Tur paši franči no laukiem, labāku dzīvi meklēdami, dodas uz pilsētām. Vai latvieši svešajā zemē varētu labāk iedzīvoties nekā paši franči? Holandē uzņem tikai vieniniekus un tur augsts dzīves standarts, kurpretim Anglijā tas „ja ne zemāks, tad vismaz stabils". Biedrības valdes priekšsēdis prof. P. Starcs izteicis domas, ka darbs Anglijā var izvērsties izdevīgs Anglijas valsts saimniecības, kur varētu izvietoties arī ģimenes cilvēki, tā kā spējīgākie tautieši varētu uzturēt zināmu skaitu darba nespējīgo. Prof. Starcs arī domā, ka, organizēti rīkojoties, latvieši Anglijā savā apsaimniekošanā varētu iegūt veselas valsts saimniecības. Biedrības valde iesaka agronomiem pie laika sagatavot savu diplomu norakstus un citus aroda dokumentus, kuŗu tulkojumus apstiprina biedrības valde.

Z. B.

VĒSTULES REDAKCIJAI

P. Maizītis, Minchenē

KĀ TO IZSKAIDROT?

Latvijas pēdējos numuros lasāma informācija, ka Kontrolkomisija jau 18. jūnijā paziņojusi angļu darba ministrijas, pārstāvjiem par jauniem, paplašinātiem noteikumiem „Westward Ho" akcijai. Tāpat arvien pasvītrots, ka nav šaubu, ka uz Angliju pārvietos arī aizbraucēju Vācijā atstātos ģimenes locekļus. Bet 28. jūnija Latviešu informācijas biļetenā, kas iznāk Lībekā, tātad lielā Ziemeļvācijas latviešu centrā, es lasu, ka tur darba ministrijas ierēdņi atkārtoti norādījuši, ka „Westward Ho" ir vienīgi strādnieku vervēšanas akcija. Ja arī esot solīta ģimenes locekļu vēlāka pārvešana tajos gadījumos, kur kāds ģimenes loceklis jau strādā Anglijā, tad vēlreiz esot jāatceras, ka pēc angļu noteikumiem par ģimenes locekļiem varot atzīt vienīgi sievu un bērnus līdz 16 gadiem.

Pēc tam, kad ir pieteikta strādnieku vervēšana darbiem Anglijā arī no amerikāņu joslas, arī es interesējos par šo jautājumu. Nu esmu nesaprašanā. Pēc vienas versijas jau 18. jūnijā dots rīkojums angļu joslā attiecināt akciju pat uz 60 gadus veciem, bet vēl 28. jūnijā tajā pašā angļu joslā ir arī pavisam cita aina. Kā to izskaidrot?

J. Blažēvics, Neiburgā

AMERIKAS TAUTIEŠU DĀVANAS

Nesen latviešu katoļticīgos tbc slimniekus Neiburgas slimnīcā apmeklēja prof. Lavrinovičs un izdalīja lūgšanu grāmatas, rožkroņus, pāvesta svētītās Dievmātes medaļas un Amerikas katoļticīgo tautiešu atsūtītās dāvanas. Visu katoļticīgo slimnieku vārdā prof. Lavrinovičam paldies. — Mēs paliekam cerībā, ka arī tautieši nometnēs un mūsu palīdzības organizācijas neaizmirsīs mūs — slimību un skumju nomāktos.

„Ko tie citi, to es ar"

1947. gads jau pusē un tuvojas tas laiks, kad cilvēki, kas par tādām lietām interesējas, sāk domāt par kalendāriem. Tie gan pagaidām ir vēl tikai kalendāru varbūtējie izdevēji, nevis kalendāru lietotāji. Kalendāru lietotāji par tiem sāks interesēties vēlāk un varbūt paliks vīlušies tāpat, kā tas bija šogad, kad kalendāri parādījās aplam kuplā skaitā: Daža labi domāta 1947. gada laika grāmata lasītājus sasniedza pat tikai ap Vasarsvētkiem. Lai tā nenotiktu arī šoreiz, kalendāru projektētājiem vajadzētu savu darbību kaut kā saskaņot, lai novērstu veltu spēku un līdzekļu izšķiešanu.

Isteni, no vajadzīguma viedokļa izejot, nepieciešams būtu tikai viens vispārīgs kalendārs, pāris gada grāmatu — rakstu krājumu, pie kam viena gada grāmata varētu būt ar sliecību uz literātūru resp. gara dzīves problēmām, otra vispārīgāka, ar sliecību uz praktisko dzīves vajadzību pusi, viens kabatas piezīmju kalendārs un viens jaunatnes resp. skolu kalendārs. Ar to tiešās vajadzības, darbu saskaņojot, varētu pilnam apmierināt.

Parallēlisms grāmatu sagādē vispār ir kļūme, no kuras netiekam un netiekam vaļā. Cik tas attiecas uz beletristiku, to vēl varētu pieciest, bet ar skolām domātām grāmatām ir ļaunāk. Varbūt tas ir paradums, noskatīties, ja viens dara kaut ko, tad darīt viņam līdz — („kā tie citi, tā es ar"). Varbūt arī mūsu izklaidā dzīvošana un apgrūtinātie sakari, bet līdz šim ir bijis tā: kad nav, tad nav nemaz, bet, ja kādā disciplīnā parādās viena grāmata, tad gandrīz droši var teikt, ka tajā pašā disciplīnā būs arī vēl citas. Piemēram, ilgu laiku skolas sauca pēc literātūras vēstures — tās nebija. Tad parādījās vairākas. Bet poētikas kā nav, tā nav vēl tagad. Varbūt atkal, kā būs viena, tā parādīsies arī citas. Tajā pašā laikā matēmatikas disciplīnā trūkst vēl vairāku grāmatu. Vai tāpēc, ka to apgādāšana prasa ne vien nesalīdzināmi vairāk pūļu nekā, piem., lasāmās grāmatas iespiešana, bet arī nesalīdzināmi vairāk līdzekļu, nesolīdamas pie tam arī nekādu peļņu?

Nekādi lēmumi vai rīkojumi vien, zināms, te neko negrozīs: noteicēji aizvien būs paši apgādi resp. izdevēji, cik tie gribēs likt nepieciešamību izdevīguma vietā. Tomēr varētu vēlēties, lai LCK skolu nozare šajā virzienā parādītu lielāku aktīvitāti. Ja skolu nozare jau pašā sākumā būtu sastādījusi vajadzīgo grāmatu plānu, noskaidrojusi, kam iespējams tās apgādāt, šo plānu izpublicējusi un sekojusi, lai pa vidu skolās „neiespraucas" neparedzēti „atvietotāji" izdevumi, tad varbūt tagadējais parallēlisms nebūtu tā sazēlis. Bet nokavēto vairs nevar labot. Jācenšas gan, lai parallēlisms neizplešas vēl vairāk.

Labāka par parallēlismu nav arī sadrumstalošanās: ir vairāk kā vajaga sīku darbiņu, bet maz pamatīgāku izdevumu. Sīkie nereti ir šķērslis lielākiem darbiem. Pāris pēdējos gados mums Vācijā pēc skaita iznācis samērā daudz grāmatu, bet, atskaitot mācības grāmatas, vairums to nav tādas, kas patiesi pelnījušas, lai pie tām turamies ar mīlestības pilno sīkstumu? Šajā ziņā mēs varētu mācīties no tautiešiem Zviedrijā — viņiem grāmatu iznācis samērā maz, bet iznākušo vērtība caurmērā augstāka nekā še apgādātām.

K. Rabācs

Knuts Lesiņš

Mūžs

Tik sāpīgi ir aizmirst to, kas bijis,
Tik veltas pūles uzminēt — kas būs!
Šis mūžs uz domas asmens uzzibsnījis,
Kas vienā pusē deg un otrā — rūs.
Tik savāds ceļš zem kājām . . .
Sen jau eju
Ar nakti plecos, rokām tverdams dienu,
Pret bezgalības vēju vērstu seju,
Ar smaidu paslēptu — pret tumsas sienu.

Vai viss, kas mīlu krūtīs gaišu dara,
Kas acīm lietas skaistās krāsās buŗ,
Tik ceļa maizes svētība no gara,
Kas laiku joņos trenc un neaptur?
Vai dienā tai, kas saausta no gaidu,
Tev, saldi gurušam, ar balsi klusu
Kāds teiks: tavs ceļa mērķis — aiznest smaidu
No rīta vakaram, kas iet uz dusu?

Nezāles mūsu valodas druvā

Daudz nezāļu mūsu valodas druvā aizvien ieviesies no svešām valodām. Tā tas savā laikā bija ar krievu, tā vācu valodu. Tagad apstākļi to jo sevišķi sekmē. Tas jo īpaši mūs skubina būt vērīgiem savas valodas sargiem. Kļūdas, ko atrodam laikrakstos, viegli pielīp arī lasītājiem. Bet redakcijas diezgan cenšas, lai publicētie raksti būtu labā, pareizā valodā. Izņēmums ir daži atsevišķu nometņu izdevumi, sarīkojumu programmas, afišas, dziesmu lapiņas, dažu nometņu vadītāju ziņojumi un rīkojumi, bet jo sevišķi tulkojumi. Te dažas sulīgākās nezāles no paprāvas plantācijas kādas latviešu nometnes avīzē un pie ziņojumu dēļa izliktos ziņojumos.

Pie sienas izkārts nometnes apstādījumu plāns. Tam apakšā parakstīts: „Apstiprināts no Mrs. Farden." Kas par dadzi! Kurš latvietis tad saka: „Tīrums aparts no Jāņa, maize apēsta no Pēteŗa, plāns zīmēts no Marijas?" Mēs sakām gan, ka tīrumu aparis Jānis, maizi apēdis Pēteris, tāpat arī — „Plānu apstiprinājusi Fardena kundze." Tāpat kāda rīkojuma tulkojums (valodas ziņā kļūdains), kam apakšā lepni parakstīts: „Par tulkojuma pareizību: N. N." Labāk te sacīt: „Tulkojums pareizs." Lasām mācītāja ziņojumu: „Uzsaukti Baltiņš Kārlis ar Kārkliņš Grietu no DP Center N.N." Kāpēc gan mācītāja kungs vairās sacīt „DP nometne", nu iznācis gluži bābelisks valodu sajaukums! Uzvārdu derētu rakstīt pēc, nevis pirms kristītā vārda: tāds ziņojums jau nav nekāda kartotēkas lapa, kur visi pēc uzvārda alfabētiski jāsarindo (to jau var darīt arī tāpat). Grieta Kārkliņš vietā latviešu valodas pratējs gan sacīs Grieta Kārkliņa. Ja arī dokumentos esam spiesti kādreiz tā rīkoties, tad nevar to taču sacīt par vienkāršu publicējumu avīzēs, dziesmu lapiņā (piem., iesvētāmo jaunekļu sarakstā) vai koncerta programmā. (Kāda pianista koncerta programmā varējām lasīt: „Bethovens Ludvigs van" — patiesi tā!) Pamēģināsim atmest ziņojumā minēto personu kristītos vārdus, lai redzētu, kāds valodas ērkšķis no tā iznāk: „Uzsaukti Baltiņš ar Kārkliņš!" Pēc tāda aplama parauga rīkojoties, varētu tad sacīt arī: iesita Kalniņš (Kalniņam), Molotovs satikās ar Staļins, Blaumanis bija draugs ar Greste. Vai nu neizklausās pavisam traki? Tātad pareizi būs: „Uzsaukti Kārlis Baltiņš ar Grietu Kārkliņu no N.N. DP nometnes."

J. Zariņš

Kas un kur?

Starptautiskajā filmu sacensībā Briselē augstāko godalgu ieguva franču izcilākā režisora Renē Klēra pēdējā filma „Klusēšana ir zelts". Beļģijas valdības balvu par labāko produkciju guvu angļu režisora Kerola Ridsa filma „Savādnieki", par labāko scenāriju — amerikāņa Viljema Vailera „Mūsu dzīves labākās dienas" un par labāko fotografiju — meksikāņu filma „Enamorada". „Labākās aktrises" godalgu piešķīra amerikānietei Mirnai Loijai par lomu minētajā Vailera filmā, bet „labākā aktieŗa" godu ieguva francūzis Žerārs Filips par tēlojumu franču filmā „Diable du Corps", kuŗa arī saņēma starptautiskās filmu kritiķu savienības godalgu. Ar Klēra filmu pēc augstākas godalgas sīvi sacentās angļu „Savādnieki", kā arī itaļa Roselini filma „Paisa", kas ieguva godalgu par izcilām īpašībām. Bez tam godalgu dabūja viena amerikāņu krāsaina triku filma, čechu leļļu filma, holandiešu sabiedriskā filma, franču dokumentārfilma, amerikāņ uzinātniskā, beļģu izglītības filma un franču nedēļas apskats „Pathè Journal", kā arī dažas citas filmas.

ASV ir 54 dažādas baznīcas ar 73,7 milj. locekļu. Gada laikā draudžu locekļu skaits pieaudzis par 2 milj., galvenokārt 47 dažādajās protestantu baznīcās, kuŗām kopā ir 43,6 milj. locekļu. Romas katoļu baznīcām ir 24,4 milj. aktīvo piekritēju.

Pašapgādnieki un makšķernieki

Laiki mainās. Kādreiz par makšķerniekiem mēdza teikt — vienā galā tārps, otrā nerrs . . . Tagad mūsu nometnē pie makšķernieka, cerot uz gardāku kumosu, tāpat kā pie licencēta amatnieka, bez „paciņas" nav ko iet. Mainījušies arī paši makšķernieki. Vecos, labos laikos viens otrs vimbotājs dažreiz līdz Ogrei nemaz netika, bet uzķērās Vērmanītī, romniekos vai pie Holberga. Galvenais bija otrā dienā darbā plaši un koši izstāstīt. Mājiniekiem pierādījumus par pāris latiem varēja dabūt Centrāltirgū. Tagad makšķernieki ir nerunīgākie cilvēki nometnē. Pat tos satiekot krēslā ar tarbu plecos, viņi agrāko lielīšanos aizmirsuši.

„Nudien, nav vērts pūlēties," taisnojas pieķertais, „tikai pāris sprīdi gaŗas asaciņas . . ."

Tomēr vēlāk aiz plānajām barakas sienām makšķernieku istabās kaut kas čurkst, gaitenī var just it kā ceptas barbas vai zuša smaržu un kopkatla likumīgās auzu pārslu kalorijas paliek neizmantotas . . .

Makšķerēšana ir arods, kuŗā rosīga pārskološanās notikusi bez LCK mudinājumiem. Kvalificēto darboņu skaits kļuvis jau tik kupls, ka, piemēram, Kleinkecas nometnes administrācija šo „tautas kustību" sākusi apspiest ar rīkojumu nometnes policijai kavēt makšķerniekus sagādāt izejmateriālus — tārpus. Vadībai esot pierādījumi, ka daži makšķernieki it kā gribējuši pieradināt zušus pie veģetāras ēsmas un naktstārpu vietā ģimenes dārziņos naktīs lasījuši zemenes. Ideja pārskolot zivis veģetārai barībai nav peļama. Ja Donavas iemītnieces pēdējo pusgadu būtu bijuši UNRRAs makaronu un pārslu apgādē, tās pat restētām sliekām virsū neskatītos. Bet tagad, ja sausums pieturēsies, drīz lasīsim sludinājumus:

„Steidzīgi mainu akordeonu pret sliekām. Cenas starpību piemaksāju naudā vai cigaretēs."

Agrāk bija makšķernieki, kas tārpiņu „bada pātagas" galā peldināja vienīgi tādēļ, lai pabūtu prom no pilsētas burzmas vai ķildīgas sievas, un dabas klēpī risinātu patīkamas domas. Tādu tagad gaužām maz. Laikam tādēļ, ka divus gadus esam izdomājušies līdz apnikumam. Klusās dabas cienītāju vietā palikuši materiālisti. Tos var šķirot vairākās grupās — licencētos, ar militārās valdības vai mazāk stingriem papīriem kabatā, un makšķerniekos, kas iemet pa „tumšo".

Patiesībā ir vēl divas grupas — zinātniskās makšķerēšanas atzinēji un tādi, kas palaižas uz laimi. Tomēr arī pēdējie bez zinātniskām atziņām neiztiek un dažu labu reizi pēta mēneša griežus un vēja virzienus.

Zinātniskā pieeja tomēr ir daudz vispusīgāka. Vispirms jāizpēta apgabala ģeografiskā karte. Tad tuvākā dzelzceļa stacijā jānoraksta vilcienu saraksts. Nav par ļaunu iepazīties ar Vācijas ģeoloģisko slāņojumu, upes dibena iežu ķīmisko sastāvu un apkārtējo švābu ciemu iedzīvotāju radurakstiem. Ļoti labi, ja var pierunāt nometnes vadību sarīkot viesmīļu kursus. Makšķerēšanā tiešām pareizai „servēšanai" izšķirēja loma, jo pat čigāns Jaunsudrabiņa stāstījumā atzīst, ka pie kārtīga sapala var tikt vienīgi lienot uz vēdera.

Prasme pareizi zivīm ēsmu pasniegt un izvēlēties īsto ēdienu karti ir kvalificēta makšķernieka noslēpums. Velti dancināt sapalam deguna priekšā treknāko slieku, ja spurainis „brotceitā" paredzējis siepnāžus vai spāres. Un ko gan visu makšķernieki arī neliek āķa galā! Ar vēža ļipiņu sākot un ķiršiem beidzot. Virtembergas upītēs, kas bieži lokās pa lieliem augļu dārziem, maija izlidojumam beidzoties, sapali tiešām bija kāri „saldā ēdiena" cienītāji. Vispār jāatzīst, ka ūdeņi Vācijā zivīm bagāti. Šķiet, ka kaŗa gados vācu makšķernieki makšķerēja blondus un šatenus līnīšus svešās zemēs, vai arī no režīma ietekmējušās pat zivis un nav drīkstējušas atvērt mutes, tā sataupīdamās par DP papildkalorijām.

Meimurs

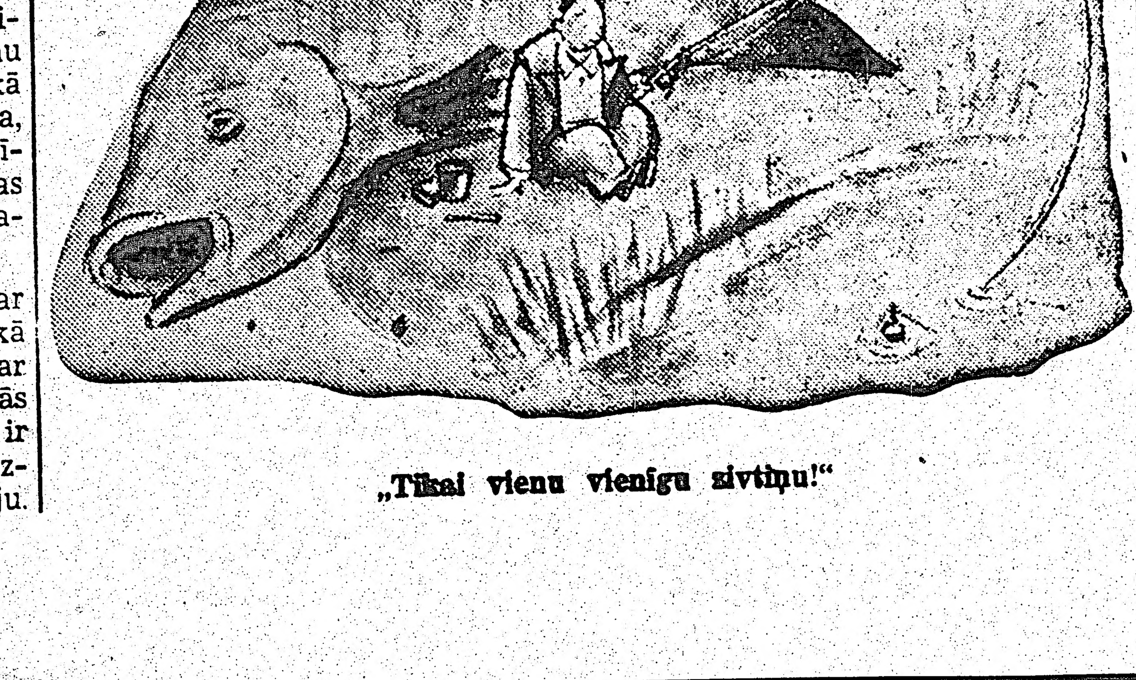

„Tikai vienu vienīgu zivtiņu!"

Jānis Veselis

Teiksma par manu mūžu

(7. turpinājums)

3.

Kaimiņos vienīgi Alberts Putniņš taisījās klausīt iesaukšanas pavēlei. Dzirdēju, ka meitas puškojušas viņa zirga loku, ratus vainagiem, puķēm vijušas, pie cepures ziedus spraudušas gluži kā dainu kaŗavīram. Starp puškotājām droši vien bija skaistā, jaunā Ieva, kas viņu mīlēja. Man netika ne zieds plūkts, neviena zeltenes asara raudāta. Mūsu Marta laikam bija aizgājusi pie sava tēva kalēja, lai bēgtu kopā ar dzimtu. Taču Laima lēma, ka es pārnāou no kaŗa, Alberts nepārnāca. Māte mani apkampa, iedodama līdz kukuli maizes, raibu pašaustu segu.

Tēvs pats mani aizveda uz Jēkabpili 8. augustā. Laukos ļima nodzeltējušas auzas, stāvēja vēl rudzu statiņi, ko neviens nedomāja ievest gubeņos. Lielceļš vietām bija dambēts, piedauzīts, lai krievu armija varētu atkāpties ar smagajiem vezumiem. Dvēselē bija gaišas sēras, savāds caurspīdīgs tukšums. Ar tēvu runājām. Starp citu liku viņam, lai ierok manu rokrakstu kasti zemē, ja būs jābēg. Viņš bija ieracis rijas pūnē; pa ilgajiem gadiem satrunēja mani priekškaŗa romāni, stāsti, dzejas. Ļāvu gar acīm slīdēt manas dzimtenes ainavām, kur bija aizritējusi bērnība, agrā, vēl nepiepildītā jaunība. Iesākās cits nezināms dzīves posms, kur pats vairs nebija noteicējs par sevi.

Jēkabpilī sastapu vairākus sava pagasta jaunekļus, skolas biedrus. Pulkā drīz vien vientulība izgaisa. Ar tēvu nofotografējāmies. Viņš bija uzaudzējis bārdu. Tas bija vienīgais attēls no priekškaŗa gadiem. Dzīvojām pie radnieces Doriņa Minnas, kas vēlāk man atnesa šo uzņēmumu, jo tēvs bija aizbraucis uz mājām, baidīdamies, ka ienaidnieks nenogriež atceļu. 15. augustā mani noņēma.

Turpat Jēkabpilī jau sākās ierindas mācības, kas man nebija grūtas, jo nepieciešamos pagriezienus biju piesavinājies pilsētas skolā. Pēc dažām dienām mūs aizdzina uz Krustpils staciju. Gandrīz dienu nosēdējām uz bruģa, gaidīdami vilcienu. Tur bija mūsu drēbju nastiņas, kulītes, māšu dotās cibas ar sviestu, biezpienu, maizes kukuļi, tur bijām mēs paši kā vecāku pamesti bērni, deviņpadsmitgadēji jaunekļi, kas nāca no skolām, no savām lauku sētām, vēl nepazīdami dzīves nežēlību, kaŗa drausmas, kuŗās mums bija jādodas. Pulkā valodas sprēgāja bezbēdīgas, skanēja smiekli, joki. Apmainījāmies ziņām: no kurienes, kādā skolā gājis, kad atstājis mājas. Te bija noņemti arī Bauskas jaunekļi, jo viņu apriņķis pa daļai jau atradās kaŗa joslā. Leišu bija mazāk, jo tie pa lielākai daļai slapstījās mājās, nogaidīdami, kamēr ienāks vācieši. Latvieši turpretim bija ieradušies gandrīz pilnā skaitā, tā apliecinādami savu ideālo neprātu.

Beidzot novietojāmies sarkanajos lopu vagonos. Vilciens ripoja uz austrumiem, pie Polockas pagriezās Baranoviču, Lidas virzienā. Mūs izkrāva Molodečno stacijā, vēlā naktī nonācām tumšā baltkrievu vai leišu sādžā. Daļa apgūlās šķūņa salmos. Mēs ar Albertu Putniņu paklājām uz maura manu segu, apsedzāmies ar svārkiem, jo mēteļu mums nebija līdz, cieši saspiedāmies kopā. Par laimi naktis, tāpat kā dienas, vēl bija diezgan siltas. Pelēkajos laukos mūs dzenāja, ierindu, goda atdošanu mācot. Šauteņu nebija, ar ieročiem mūs neiepazīstināja, mums neizsniedza pat kareivju drēbes: mēs nebijām vēl nekādi kaŗotāji. Tur tecēja upe Vilija, locīdamās pa zemu, pelēku līdzenumu, Nemunas pieteka, nesdama glīzdainajos viļņos domas uz maigo Lietavu. Šad tad no zemniekiem dzirdējām arī leišu vārdus, ko mēs, latvieši, sapratām kā tuvas dārgas skaņas. Mēs vairs nebijām vieni, mūs sajauca ar Minskas baltkrievu mūsu gada rekrūšiem, kas kopā bija ļoti tumša, bet labsirdīga tauta. Drīz izdzirdām lielgabalu dunoņu.

Vācieši mēģināja veikt pēdējos šīs vasaras stratēģiskos uzbrukumus, ielenkt krievus Poļesjes purvos. Parādījās neveiklas lidmašīnas virs galvas. Kaut kur notika sprādzieni. Teica, ka uzbrukums Molodečno stacijai. Naktī mēs iekrāvāmies. Braucām vairākas dienas caur Polocku, Pleskavu, kamēr nonācām latviešu pilsētā Valmierā. No nejauši gūta krievu avīzes numura zināju, ka Nereta jau ieņemta, ka mazas sadursmes bijušas pie Saukas, ka Jaunjelgava kritusi par spīti visiem nocietinājumiem, ko priekš kāda mēneša pats biju palīdzējis taisīt, ka vācieši puslokā ielenc Jēkabpili. Tomēr uzskatīju par labu zīmi, ka biju atkal Latvijā, nevis postīgajos Baltkrievijas dumbros.

Mūsu rotu novietoja lielā baltā ēkā pie ceļa, kas iet no Valmieras uz Kokmuižu. Disciplīna kļuva bargāka, apmācības vienmuļas, bez ieročiem, grūtas, jo dzenāja skriešus stundām ilgi, kas nokausēja tā, ka kareivji elsa, stopoja kā nodzīti zirgi. Tomēr dīdoties kļuvu lunkanāks, drīz varēju skriet bez apstājas, nemaz nepiekusdams. No sākuma daudziem sāpēja kājas, ambulancē, kur viņi griezās pēc palīdzības, viņus izsmēja. Tas atradināja no mīkstčaulības. Mūsu rotas komandieris karodznieks Daiņeko bija jautrs, veikls, runāja bezkaunīgi, tieši tā, kā zaldātiem patika. Mēs, latvieši, padzirdām, ka nodibinājušies latviešu strēlnieku bataljoni. Sastādījām lūgumrakstu rezerves pulka komandierim, visi parakstījām. Iznākums bija tas, ka rotas komandieris mūs nejauki izlamāja, pirmo parakstītāju nolika četras stundas zem šautenes. Viena rota, kuŗā bija latvieši vien, tomēr bija tikusi uz jaunajām latviešu vienībām. Vispār zaldātu dzīve bija līdzīga verdzībai. Tiesību zaldātam nebija nekādu. Labāko spēju notrulināšanās, akla paklausība priekšniekiem, lamas, katras cilvēciskas cieņas pazemojumi ātri iznīcināja raksturu ārējās atšķirības, rota kļuva par pelēku masu, par daļu no pelēkās bezveidīgās krievu armijas, kas divos gados tika uzvarēta, turējās vēl tikai ar savu purvaino daudzumu. Zaldātus krievu armijā pat pēra. Reiz divi zaldāti — viens krievs, viens latvietis — bija apzaguši biedrus. Agrā dzestrā rīta brīdī izveda abas rotas, nostatīja četrstūrī pagalmā. Vainīgos atģērba, noguldīja zemē.

(Turpinājums sekos)

„Svētki Skangalē" Fišbachas viršos

JAUNS TEĀTRIS RĀDA KOPDARBĪBAS PANĀKUMUS

Kā sarkans dzīpars padara dzīvu pelēku audumu, tā darbošanās prieks padarījis dzīvu Fišbachas nometnes garu. Šejienes jaunākais gara dzīves izpaudums ir Latviešu teātris, kuŗa tapšanā nopelni skatuves māksliniekiem, kas sasaukušies, paklausot BALK un nometnes aicinājumam strādāt kopīgi. Fišbachiešu un BALK nodoms, kā to teātŗa atklāšanas uzrunā apliecināja LCK vicepriekšsēdis A. Reins, bijis pulcināt Bavārijas dažādās nometnēs mītošos skatuves māksliniekus vienkopus. Teātris atklāšanas izrādei izvēlējies E. Vulfa „Svētkus Skangalē", kur autors galvenā varonī Bumbierī parādījis trimdā pavadīta mūža atziņu smeldzi, mieru un izlīdzinājumu. — „Vai patlaban mēs visi neesam tādi Bumbieri, kas, likteņa šausti, nesam maisus, skaldām un nesam malku gan Bavārijā, gan dažādās citās rijās?" — jautājot atzīst teātŗa drāmaturģe R. Skujiņa.

Izrāde kuplo skatītāju saimi iepriecina. Prieks vispirms par pūļu panākumiem, ka „no nekā" radusies atzīstama skatuve, bet jo īpaši par dekorātora A. Sildega četriem lugas cēlieniem četrās gaumīgi un rūpīgi veidotām dekorācijām. Režisors G. Amols (Bumbiers) pratis ar piedzīvojuša skatuves darbinieka rutīnu izkārtot un saliedēt 17 personu plašo ansambli atzīstamā vienībā. Profesionāļiem — A. Štamam (Dalbiņš), L. Zemgalei (Dalbiņa kundze), Ž. Ozoliņam (glezn. Kosa) ar jūsmu piekļaujas J. Ādamsons, rādot, ka bez čellinieka talanta tam arī skatuvnieka dzirksts raksturkomiskajā diriģ. Sveiklīša lomā. Priecīgi un centīgi savus uzdevumus veica M. Vīdnere, H. Sildega, E. Kurciņa, M. Mētra, J. Saldums, A. Valdmanis un pārējie.

Ansamblis droši spēris pirmo soli. Gaidīsim turpmākā darba panākumus.

Z. B.

Chronika

Andrēja Rudža vadībā iznācis pirmais pielikums pie DP Express — Im Ausland, 8. lpp. biezs laikraksts igauņu, latviešu, lietuviešu, poļu, ukraiņu un dienvidslavu sadarbībai un vācu sabiedrības informēšanai par amerikāņu joslas DP problēmām. Saturā: amerikāņu joslas DP preses apvienības priekšsēdētāja Iļņicka, profesora Starca, A. Kersnas, A. Merķeļa, A. Šmita uc. raksti, Stepas Zaborskas un Knuta Lesiņa stāsti uc. Laikraksts, kas turpmāk iznāks divas reizes mēnesī, maksā RM 1.— par numuru. Ierobežotā skaitā jauno izdevumu interesentiem var piegādāt arī „Latvijas" apgāds.

Prof. Jāzepa Vītola godināšanu Lībekā viņa 84. dzimšanas dienā 24. jūlijā rīko Šlezvigas-Holšteinas un Hamburgas latviešu pārstāvības. Minētā dienā paredzēts prof. Vītola darbiem veltīts koncerts. Profesors šobrīd atpūšas Lībekas latviešu slimnīcā.

TAD NEBŪTU BIJIS PIRMĀ PASAULES KAŖA

Viļuma II Vācijas ārpolitikas vadītāji, kas pacēlās pāri šīs valsts augsto birokratu viduāmēram, bija valsts kanclers firsts Bīlovs un ārlietu valstssekretārs fon Kīderlens. Vācu literātūrā atrodam minējumus, ka varbūt šie politiķi būtu varējuši novērst pirmo pasaules kaŗu, ja atrastos pie stūres 1914. gada liktenīgajā vasarā.

Bet ir vēl trešais vācu valstsvīrs, ko arī varam minēt šinī rindā. Tas grāfs Antons Monts, Vācijas vēstnieks Romā līdz 1909. gadam, kas pirms tam vairāk kā 20 gadus strādājis diplomātiskā dienestā mazāk svarīgās vietās. Pēc laika biedru liecībām, Montam bijusi diezgan skaidra domāšana. Viņa talants nav bijis tik daudzpusīgs kā Bīlovam, viņam trūcis tā lielās veiklības, bet toties viņa raksturs bijis labu tiesu stingrāks, noteiktāks. 1906. g. Viļums viņam piedāvāja kanclera amatu, bet viņš nepieņēma to vājas veselības dēļ. Otrreiz ķeizaram bija svarīga saruna ar vēstnieku 1909. gada vasarā Venecijā, kad tas bija paziņojis, ka galīgi šķirsies no Bīlova, un atkal piedāvājis Montam valsts politikas vadību. Šoreiz Monts teicis, ka ir ar mieru to pieņemt, un garā sarunā no vakara līdz rītam izskaidrojis pēdējam Hohencollernu valdniekam savus principus. Vajagot pūlēties iegūt Anglijas draudzību. To varēšot tikai tad, ja atteikšoties no stipras kaŗa flotes būves. Vajadzēšot panākt flotu nolīgumu, piemēram, nosakot Anglijas un Vācijas flotes samērus 3:2. Viļums iesaucies, ka tas esot par maz. Tad Monts atbildējis, ka viņš, būdams Anglijas ministrs, katrā ziņā pieprasītu attiecību 3:1. Beigās ķeizars rādījies pārliecināts un teicis, ka viņš Monta politikai piekrītot un aicināšot to par kancleru.

Bet nāca „kaŗa kanclers" fon Betmans-Holvegs. Pēdīgi augstākajās sfairās bija ņēmis virsroku tas virziens, kas stāvēja par stipru floti, Monta kandidātūra atkrita un līdz ar to Anglijas draudzība vairs nebija iegūstama.

Ja Anglija būtu stāvējusi Vācijas pusē vai vismaz palikusi neitrāla, tad Vācija pirmā kaŗā būtu uzvarējusi vai arī tas nemaz nebūtu sācies. Šī doma liekas tagad ļoti labi pamatota un saprotama. Bet Viļumam flote bija sirdslieta, kaut arī tas tai piešķīra tikai „rotaļas" nozīmi. Tādēļ vieglāk savu līniju vest bija tiem, kas ķeizaram glaimoja un centās izpatikt. Lieladmirālis Tirpics, flotes politikas aizstāvis, bija veikls vīrs un visādiem līdzekļiem mācēja panākt savu.

Monts savās atmiņās diezgan skarbi kritizē ķeizaristes noteicējus valstsvīrus. Protams, pēc notikušā katrs var būt „prophetus ex post". Tomēr liekas, ka dažās lietās Montam ir gan bijis gaišāks skats nekā tā laika atbildīgajiem darītājiem. Kādā 1906. gadā rakstītā vēstulē Monts izsaka bažas, ka Vācijai varot noslēgties politiskā ielenkuma loks no kā visu laiku brīdinājis Bismarks. Tāpat viņš skaidri saredzēja, ka uz Italiju nevar paļauties un ka konflikta gadījumā tā nostāsies pretinieku pusē, kam Bīlovs negribēja ticēt, jo sieva viņam bija italiete. Arī nozīmīgajā „naktssarunā" ar ķeizaru Monts ieteicis neatjaunot trejsavienību ar Italiju, lai nemaldinātu pasauli ar tukšām konstrukcijām. Itališu jautājumā Monta paregojums piepildījās pilnīgi. Tomēr citas viņa domas ir tikpat tuvredzīgas un vienpusīgas kā pārējiem vācu politiķiem.

Arī viņš nemāk novērtēt imponderabilijas, bet visu sagaida no kailas varas. Seviški nožēlodams Austrijas imperijas sabrukumu, kas izjaucot līdzsvaru Eiropā, viņš ieskata par ļoti „dabīgu", ka Austrija anektētu Serbiju. 1929. g., kad neatkarīgās Baltijas valstis bija jau pastāvējušas 11 gadus, bijušais diplomāts visā nopietnībā raksta, ka „**Baltijas atgūšana ir ne tikai mūsu mērķis, bet arī nepieciešamība**"! Pie tam viņš apgalvo, ka vāci esot „absolūti miermīlīga tauta". Nē, vācieši nav spējīgi ne mainīties, ne mācīties. Arī vācu ievērojamais politiķis pēc otrā pasaules kaŗa — sociāldemokratu vadonis Šūmachers kādā intervijā izteicies, ka Baltijas okupācija esot „Krievijas iekšējais jautājums". Brīvu tautu suverēnitāti vācieši nekad nav māčējuši cienīt.

„Kaŗa laikā mūsu ģenerāļi novērtēja Angliju pārāk zemu," raksta Monts. Bet arī viņš pats tajsa šo kļūdu, jo raksta, ka ar 200 zemūdenēm kaŗa sākumā Angliju būtu bijis iespējams „nospiest ceļos". Bet tad tak Amerika tāpat celtos kājās, jo ģermāņu diktātūru pasaule nekad nebūs ar mieru pieņemt! Vācu politiķi nemīl tālāk raudzīties par savu degungalu. Jautājumus, kas viņiem nepatīk, viņi vienkārši nedīskutē. Atceros kādu avīžu rakstu otrā pasaules kaŗa priekšvakarā. Gēringam bija vaicāts, vai viņš domājot, ka Vācija var ražot vairāk lidmašīnu nekā Amerika. „Ja es par to nebūtu pārliecināts, tad nenotiktu tas, kas tagad notiek," lepni atbildējis Gērings. Kad korespondents minējis draudīgus skaitļus, Gērings vienkārši pārtraucis sarunu un aizgājis projām.

Tādi ir vācu politiķi. Un kaŗa vadoņi? Tirpics domājis, ka Anglijai pietrūks matrožu flotei, jo tā nekad nevarēšot iekārtot vispārēju kaŗa klausību (Monts, 194. lp.). Bet, kad ārlietu valstssekretārs 1914. gadā pēc Anglijas kaŗa pieteikuma steidzies pie flotes valstssekretāra Tirpica, tas teicis, ka **n e k a d n e e s o t g r i b ē j i s** kaŗa ar Angliju. Vairākkārt vācu politiskajā literātūrā var lasīt aizrādījumus, ka ģenerāļi varētu būt neuzticami. Tā ģenerālštāba priekšnieks Valderzē savā laikā projektējis preventīvu kaŗa pret Krieviju, bet „šaubījies par ģenerāļiem". Pa Marokas konflikta laiku (kad varēja būt runa par preventīvu kaŗu pret Franciju), Monts raksta: „Arī mūsu ģenerālitātei es varēju tikai mēreni uzticēties." Un par pirmo pasaules kaŗu viņa spriedums: „ģenerāļi nederēja" (147. lp.). Sevišķi dusmīgs viņš uz Ludendorfu, kas nepiekritis, ka arī vācieši būvē tankus. Austrijas ģenerālštāba priekšnieks Konrads fon Hacendorfs (par ko Monts visumā atsaucas labi) 1914. g. teicis: „Tikai kaŗš rādīs, vai uz ģenerāļiem var paļauties" (257 lp.).

Laikam vācieši nemaz nav tik milzīgi kaŗotāji, par kādiem bija izkliegti. Bet kā tad izskaidrot viņu politiķu milzīgo apetītu? Dīvaina zeme, dīvaini cilvēki.

O. L i e p i ņ š

Ungāru gulašs ar sarkanajiem pipariem . . .
New York Times

Paulu Šubertu un Jāzepu Mediņu pieminot

Tikai šopavasar no dzimtenes atnākušās valodas liecina, ka 1945. g. vasarā ceļā uz mājām 60 gadus vecumā miris prof. Pauls Šuberts. Dažas nedēļas vēlāk radio vēstīja, ka, tikko pārkāpjot 70 gadu slieksni, aizsaules vārtos iegājis arī mūsu vecākās paaudzes mūziķu balsts, skaņradis Jāzeps Mediņš.

Jāzeps Mediņš kompozicijā bija autodidakts. Varbūt šis apstāklis viņu pasargāja no svešām ietekmēm, kādēļ skaņraža mākslai piemīt tā individuālā vienkāršības smarža, kas gan šķietami ātri gaist, taču apbur ik reiz, kad to ieelpojam. Mantojis no saviem senčiem lirisku dvēseli, skaņradis savu mūziku viznāja **r o m a n t i s m a** mirdzošos ūdeņos, kuros tikai retumis pāršalca pa vasaras negaisa vai rudens vētrai.

Viņa mīlestība piederēja orķestrim, tam dots arī labākais, ko mums atstājusi meistara roka: 2 simfonijas (otrā, Ziedoņa simfonija, bija izcils notikums 1939. gadā), virkne simfonisku tēlojumu, to vidū izcilā Latvju zeme (1935.), svīta Rudens noskaņas (1934.) un citi mazāka apjoma darbi. Kamermūzikā Mediņš atstājis čello koncertu un svītu ar klavierēm. Vēl piemināmi daudzi vokāli-instrumentālie darbi (2 balādas, Svētku kantāte ar J. Medeņa tekstu), tāpat tuvu simtam koŗa un solo dziesmu un opera Vaidelote.

Pauls Šuberts savā mūziķa darbībā bija iemīlējis **k l a s i s k u t ī r ī b u u n s k a i d r u t e c h n i k u**, kas jūtekligākam klausītājam varēja šķist arī pasausa, taču absolūtas mākslas draugu nopievīla nekad. Šī mākslinieka temperamenta pamatskaņa kļuva par labāko metodi arī Šuberta profesūras gaitās (no konservātorijas dibināšanas līdz pat 1944. g.), kuŗas vainagoja daudzi izcili skolnieki.

Blakus paidagoga darbam Šuberts nav arī vairījies sabiedriskā darba, būdams savā laikā operas direkcijas loceklis, 1926.—34. g. konservātorijas prorektors, referents Izglītības ministrijā un citur. Ar pāris populārām romancēm un klavieŗu miniātūrām pazīstam arī Šubertu — skaņradi.

Tāpat kā Jāzeps Mediņš, arī Šuberts 1941. gadā pārcieta smagu nervu krizi, kuŗas pamats bija tā gada politisko notikumu attīstība, no kuŗas meistars pāniski baidījās. Vai līdzīgs gadījums citādi tik harmonisko un nosvērto mākslinieku neaizveda kapā arī pēckaŗa vasarā, paliek minējums.

Val. B.

Ko Ņujorkas vācu laikraksts raksta par latviešiem

Ņujorkas vācu laikraksts „New Yorker Staats-Zeitung und Herald" ievietojis šādu rakstu par latviešiem, ko sniedzam burtiskā tulkojumā:

„Atbildei uz 6. maijā ievietoto rakstu „Latviešu tautas ciešanas" esam saņēmuši pretrakstu no Maksa Šlosa, kas dzīvo Ņujorkas sitijā. Rakstā par latviešu tauts ciešanām teikts, ka mazākas tautas un ciltis vēstures gaitā bieži kļuvušas par rotaļu bumbām lielvalstu spēlē un ka mazajiem, par spīti varonīgai pretestībai, vienmēr tomēr bijis jāpiekāpjas pārspēka priekšā. Tomēr taisni pēdējā laika vēsture rāda, ka arī mazas un vājas tautas ar pasīvu pretestību un atturēšanos no pārgalvīgu uzvarētāju asinsorģijām likušas šiem uzvarētājiem daudz raizēties. Autors šai sakarībā piemin priekšzīmīgo holandiešu un dāņu izturēšanos pret nacistiem. Latvija, turpretim, esot bez apdoma uzstādījusi „leģionus" Hitleram. Šais leģionos iegājuši 16 proc. no 2 miljonu lielās tautas kaŗot spējīgajiem vīriešiem. Visi latvieši, kas cīnījušies vācu pusē, piederējuši pie SS un viņu daudzinātais ģenerālis Bangerskis bieži slavēts vācu bruņoto spēku virspavēlniecības ziņojumos kā „varonis". Liela līdzdalība latviešu SS, tātad pašu zemes iedzīvotājiem, bijusi pie Latvijas žīdu iznīcināšanas. To skaits pirms kaŗa bijis 96.000, no tiem 45.000 dzīvojuši galvaspilsētā Rīgā. Šodien no žīdiem dzīvojot — „pēc ticamiem aplēšumiem" — tikai vēl 1500—1800.

Tālāk Šlosa atbildes rakstā teikts: „Pie daudzām, daudzām latviešu rokām lip asinis. Viņiem slepkavošana bija briesmīga izprieca un . . . viņu noziegumu pārsniedza viņu nacistisko darba devēju metodes. Žīdu sievietes un meitenes kailas sadzina sinagogās un tad dievnamus aizdedzināja . . . Mazus bērnus trieca pret koku un sievietes nošāva viņu un tēvu acu priekšā, kuriem pavēlēja noskatīties.

Šlosa kungs atzīst, ka latviešu traģiskais liktenis nav nepelnīts. 6. maija rakstā pieminēto Salaspils iznīcināšanas nometni pazīstot dažs labs žīds. Tur daudzi tūkstoši nošauti vai citādi zvēriskā veidā nogalināti. Autors nobeidz ar vārdiem: „Arī kristīgi latvieši kļuvuši mocekļi . . . Es cienu un godāju katru, kas pārliecības dēļ cietis un atdevis dzīvību. Ļoti liela latviešu tautas daļa tomēr cilvēku iznīcināšanu atzina un nodarīja visbriesmīgākos noziegumus . . ."

Tāds ir Ņujorkas vācu laikraksta raksts. To komentēt šobrīd mums nav iespējams, mēs varam vienīgi piebilst, ka tajā nesamērīgi pārspīlējumi, kas varbūt radušies aiz nezināšanas. Latvietis, kas atsūtījis redakcijai laikraksta numuru ar minēto rakstu, pierakstījis tam klāt: „Mazām tautām vienmēr jābūt ideālām un objektīvām. Lielās var darīt ko grib."

SAIMNIECĪBAS PULSS

No 4 milj. vācu strādniekiem amerikāņu joslā arodbiedrībās apvienojušies 1,2 miljoni. — Starp trīs Vācijas rietumjoslām noslēgtais tirdzniecības līgums paredz savstarpēju preču apmaiņu 161 milj. marku vērtībā turpmākos trīs mēnešos. — Duisburgā nodibināta jauna vācu tēraudfabrika, kas produkciju uzsāks jūlijā. — Prezidents Trumens apturējis likumu, kas paredzēja vilnas aizsargmuitas paaugstināšanu ASV. — Sakarā ar pieaugušiem krājumiem, gumijas cenas pasaules tirgū krīt. — Produkcijas līmenis Francijā ir 88 proc. no pirmskaŗa apmēriem. — Austrijas banka izstrādājusi plānu jaunai valūtas reformai. — Visā Vācijā ir 1,3 milj. pilnīgi spējīgu cilvēku bez darba. — Pasaules banka pirmajā vērtspapīru emisijā izlaidis obligācijas par 250 milj. dol. Paredzētas 10 un 25 gadu obligācijas ar ienesu 2,25 un 3 proc. — Pēc jaunākās statistikas Vācijā ir 65,6 milj. iedzīvotāju resp. 5,8 milj. vai 10 proc. vairāk kā 1939. gadā. Pēc 1939. g. nodarbinātības vajadzībā bija strādājuši 38 milj. bet tagad strādā 27 milj. cilvēku.

Pasaules lielajā kviešu klētī tikai vidēja raža

„Daily Mail" līdzstrādnieks apceļojis Kanadas kviešu laukus un ziņo par saviem iespaidiem. Pagājuši jau četri gadi, kopš Kanadas kviešus vairs nepārdod brīvā tirgū, bet tikai ar valsts starpniecību. Šogad, tikko jaunie kvieši bija pabāzuši galvas no zemes, sākusies sīva kampaņa par to, lai atceļ kaŗa laika tirdzniecības ierobežojumus, un lai ļauj zemniekiem un tirgotājiem spekulēt uz bada piemeklētās pasaules rēķina. Ja arī šķiet, ka šogad tas vēl nenotiks, tad tomēr esot skaidrs, ka šī būs pēdējā vasara, kad kanadieši būs ar mieru barot Angliju un citas zemes.

Kvieši šogad sazēluši divas nedēļas vēlāk nekā gaidīts un raža paredzama tikai „samērā laba". Noteikums ir tāds, ka Kanadas zemniekiem vispirms jāsagādā 160 milj. bušeļu, ko pārdot angļiem, un 175 milj. bušeļu pašu zemes patēriņam, pie kam šis vairums jānodod par valdības noteikto cenu. Tikai pārpalikumu drīkstētu pārdot par brīvā tirgus cenām. Bet šogad necer, ka kopraža pārsniegs 400 bušeļu.

Lielākā daļa no Kanadas 25 milj. akru lielās kviešu sējumu platības vēl pirms dažām paaudzēm bija neapstrādāta prērija. Darbs joprojām nav viegls. Kāds vecs zemnieks Albertas štatā teicis „Daily Mail" līdzstrādniekam: „Kamēr pienāca pagājušais karš un mēs, zemnieki, no jēriem pārvērtāmies par lauvām, man nekad nav bijis neviena centa kabatā, par ko varētu teikt, ka tas ir mans. Man vienmēr bijuši parādi, vienmēr esmu cerējis uz nākošo ražu, uz to, ka būs lietus, nebūs pārlieka sausuma, ka cenas nekritīsies. Bet kaŗš ir vislabākā izdevība zemniekam. Liekas, ka vecās prērijas sāk valdēt ik reiz, kad Eiropā sāk dunēt lielgabali, jo tās zina, ka kad viņām atkal būs jādod ārā viss, lai varētu pabarot pietiekami daudz vīru tā, lai tie spētu nogalināt pietiekami daudz citu vīru. Kāpēc prērijām nedod medāļus — vai tās nav šo kaŗu uzvarējušas?"

Vecais vīrs, kas to teicis, divreiz savā mūžā bezspēcīgi noskatījies, ka viņa 1000 akru lielie lauki pārvēršas smiltājā. Albertas prēriju lielā mocība ir Činūkas vējš, kas nes karstu dvesmu visu tālo ceļu pāri okeānam no Japānas. Tas izposta sējumus un vesela gada raža ir pagalam.

Saškačevanā žurnālists sastapis Donaldu Elisu, vīru, kas jau ceturtā paaudzē kopj kviešu laukus. Viņš bijis ļoti dusmīgs uz valdības noteikumiem par kviešu cenām. No saviem laukiem viņš var redzēt pāri robežai ASV, kur viņa kaimiņš saņem gandrīz 8 šiliņus vairāk par katru bušeli kviešu. Pie tam kanadiešu kvieši ir labāki par amerikāņu kviešiem. Vispār aplēsts, ka Kanadas zemnieki valsts noteikto cenu dēļ šogad zaudēs 100 miljonu dolaru virspeļņas. Un esot grūti ieskaidrot zemniekiem, ka var pienākt diena, kad kviešu cenas brīvā tirgū nokritīs vēl zem tām, ko viņiem tagad maksā valdība.

DM

Ko tagad dara japāņu „kamikace" lidotāji

Vienīgais, kas tagad palicis pāri no daudzinātajiem japāņu „pašnāvnieku lidotājiem", „dzīvām bumbām" jeb „kamikace" lidotājiem, ir vārds un daži bijušie lidotāji, kas kaŗa laikā netika pie pašnāvības. „Daily Mail" ziņo, ka lielākā daļa no tiem 60.000 par „kamikace" apmācītiem japāņiem, kas kaŗa beigās vēl atradās Japānā, tagad strādā lauksaimniecībā. Tie nav atsevišķi sodīti, bet pakļauti vispārējiem demokratizācijas likumiem. Bez tam viņus, protams, uzrauga. Ir zināms, ka tie vairākas reizes mēģinājuši sazināties un apvienoties. Nesen, japāņu Jaungadā, 50 bijušo „kamikace" lidotāju sapulcējušies Tokijā pie kāda sava biedra kapa. Pēc svētbrīža viņi devušies uz restorānu, kur pārrunājuši bijušos laikus. Tikai pēc tam, kad viņi atvadījušies un izklīduši, militārā policija tos pa vienam apcietinājusi.

Ambulance

Ambulance ir tāda vieta, kur ārstē slimos. Tur strādā cilvēki, kam jābūt žēlīgiem pret slimniekiem. Bet tā kā ar žēlību slimniekus vien nevar izārstēt, tad žēlīgie kļūst sirdīgi. Tāpēc šos cilvēkus sauc par žēlsirdīgām māsām. Žēlsirdīgās māsas ambulancēs nepieciešamas. Vēl ambulancē ļoti nepieciešami arī slimnieki.

Ambulancē ir arī zāles. Tās ir ļoti dārgas, jo lētas zāles dod katram. Zāles izniedz žēlsirdīgā māsa, bet paraksta ārsts. Ārsts ir ambulances ministrs, kas reprezentē ambulanci pret slimniekiem. Pret veseliem ambulanci reprezentē žēlsirdīgā māsa. Viņa saka: „Mās porfilaktiski diaganiozi kausa gastritis ārstēsim ar trarīrā tamburīnī."

Tas saprotams veselam. Slimais saprot, ko saka ārsts: „Nu jau kaut kas atkal ieēsts, iedzeriet šos pillenus. Māsiņ, paņemiet, ielejiet glāzītē. Ogu laikā neko nemazgātu, nevārītu! Ar vēderiem nav joki! Pēc žāvētiem kartupeļiem, ja speŗ virsū zaļos salātus ar skābētu piena pulveri, tad ir ambulance vairs nelīdz."

Tā rīkojas ārsts. Kā saudzīgs tēvs.

Ambulance atvērta pa dienu. Bet slimniekiem dienā nav vaļas slimot. Visērtāk ir vakaros. Tad aiziet uz ambulanci, prasa žēlsirdīgās māsas un ārsta. Uzliek kāju uz ķeblīša un saka: „Sāp!"

„Kur sāp?" draudzīgi jautā ārsts.

„Avot, eku ap što te bambuli" — slimnieks rāda ar rokas pirkstu uz kājas pirkstu. — Visiem jāgroza galvas, jānopūšas, jo slimnieks aizvēris acis un nevar zināt, vai viņam patiešām nav slikti. Ārsts apskata bambuli, paņem spožus daiktus, griež un nogriež — kājas pirkstam nagu. Slimnieks priecīgi atmostas, žēlsirdīgās māsas uzelpo. Var iet. Šovakar neviens netraucēs. Vismaz dažas stundas nē. Jo tā kā žēlsirdīgās māsas dežūrē, tad ir arī dežūrētāji slimnieki. Ar visdažādākām kaitēm.

Pret visām miesīgām kaitēm ambulancē dod zāles. Vienīgi pret baumām nē. Pret tām vienīgais universāllīdzeklis ir: Pratum pastiprinatum 0,5 3X dienā pēc ēš.

M e t s M e t u m s

Pa DP preses slejām

Lietuviešu laikraksts „Mintis" raksta: Lietuvieši, kam atņemtas DP tiesības, vēlējušies nodibināt savu organizāciju un iesnieguši vācu iestādēm attiecīgas atļaujas pieprasījumu. Organizācijas mērķos likta apgādes un kultūrālās aprūpes darbība. Pagājuši vairāki mēneši, bet vēl nav saņemta vācu iestāžu atbilde.

Ukraiņu laikraksts „Ukrainski Visti": Jādara gals tam, ka mūsu jaunatni māna rožainām perspektīvām un viņas uzmanību mācīšanās, arodu zināšanu un amatu iegūšanas vietā novirza uz uzraugu tēlošanu. Mūsu emigrācijas dzīvei daudz svarīgāki un nepieciešamāki ir autovadītāji, mechaniķi, radiotechniķi, svešvalodu pratēji un visi, kas māk kādu arodu, nekā darbu uzraugi un pierakstītāji.

Ukraiņu operas ansamblis Bavārijā sniedzis otru premjēru — Pučini „Tosku".

Poļu laikraksts „Kronika": Amerikāņu joslas poļu padome nolēmusi gādāt, lai tiem poļiem, kam atņemtas DP tiesības, būtu iespēja iet vēl reiz pārbaudē. Emigrācijas gadījumā šīs personas pārbaudītu izceļošanas zemju pārstāvji.

Ukraiņu laikraksts „Ukr. Tribuna": Ukraiņu koris no Tiroles (Austrijā) devies koncertturnejā pa Šveici.

87 delegāti piedalījās pirmajā kazaku sanāksmē emigrācijā. Nolemts dibināt centrālu kazaku palīdzības organizāciju un rūpēties par patstāvīgu pareizticīgo kazaku baznīcas izveidošanu. Minchenē sākusi darbu pareizticīgo ukraiņu garīgā akadēmija.

Iznākušas un dabūjamas sekojošas jaunas grāmatas:

Rūtas Skujiņas dzejas

PUTNI

ar A. Sildega ilustrācijām. Cena RM 4—.
(nevis RM 6.—, kā kļūdaini iespiests iepriekšējā n-rā)

Dr. A. Dargevica

ROKAS GRĀMATA VESELĪBAS KOPŠANAI

Cena RM 6.—.

Grāmatas pieprasāmas „Latvijas" apgādā, Günzburg/Do., Bürgermeister Landmann-Platz Nr. 7.
Atkalpārdevējiem atlaide. Pasūtinot mazāk par 5 eks., pievienojami pasta izdevumi RM 0,10 par eksempl.

„Latvijas" apgāds

Bizonija vai Trizonija?

Projekti Rietumvācijas saimnieciskai un politiskai apvienošanai

Pēc pilnīgās neveiksmes Parīzes apspriedēs par Maršala plānu liekas vairāk ticama Rietumvācijas joslu ciešāka apvienošanās. Līdz šim saimnieciski apvienojušās tikai angļu un amerikāņu joslas, pie kam abu joslu saimnieciskā vienība var attīstīties arī tālāk, veidojot eventuāli arī zināmu politisku vienību. Vācu tautas mutē šis projekts jau guvis savu nosaukumu — Bizonija, kas rastos šādas ciešākas vienības rezultātā. Ievērojot Padomju Savienības noraidošo nostāju Parīzē, iespējams, ka Francija izrāda lielāku gatavību pieņemt priekšlikumus formālai visas Rietumvācijas apvienošanai. Tādā gadījumā „Bizonija" varētu kļūt par „Trizoniju".

Vērojot pašreizējo notikumu attīstību, īpaši pēdējās nedēļās, Frankfurte, kur savā laikā kronēti Svētās Romas valsts valdnieki un kur sākās arī Vācijas 1848. gada revolūcija, sāk pamazām justies kā Rietumvācijas galvaspilsēta. Arī ASV tirdzniecības ministra Herimena un lauksaimniecības ministra Andersona apciemojums Frankfurtē, lai iepazītos ar amerikāņu un angļu joslas vispārējiem pārtikas un saimniecības apstākļiem, veicina vāciešu domu, ka ASV plāno uzturēt pati savu „sardzi pie Reinas". Šādu uzskatu veicina arī pieteiktā amerikāņu speciālista Mozesa palīdzība Rietumvācijas nopostīto pilsētu atjaunošanas plānošanā. Lai nodrošinātu telpas bizonālo pārvaldes iestāžu sabiedroto un vācu personālam, armijas virspavēlniecība apturējusi amerikāņu militārā un civilā personāla jaunu ģimenes locekļu ieplūšanu Frankfurtē.

Amerikāņu joslas vācu politikus pastiprināti nodarbina problēma: palikt skatītāju lomā vai arī aktīvi nostāties krievu vai amerikāņu viedokļa pusē Centrāleiropas nākotnes plānu veidošanā. Radikālu izšķiršanos pauž, piemēram, Bavārijas sociālistu vadītāja Hēgnera nostāja, kas atzinis: „Nākošais solis ir politiska un saimnieciska Rietumvācijas apvienošana un separāta mierlīguma parakstīšana." Daži vācu laikraksti gan izsaka bažas par Eiropas lēno un nepielūdzamo sašķelšanos divās daļās kā nevēlamu Eiropas interesēm. Pesimismu pauž „Rhein-Neckar-Zeitung": „Miljoniem vāciešu cietīs badu, kamēr tiks sasauktas un atkal izjuks dažādas konferences." Doma par gaidāmu otru salu un trūkuma pilnu ziemu lielai daļai vāciešu aizēno visus spriedumus par starptautiskās politikas attīstību.

„New York Herald Tribune" korespondents Hartrichs izsakās, ka vācu politiķi, šķiet, paredzējuši Vācijas sadalīšanos rietumu un krievu ietekmes joslās ātrāk nekā pašas okupācijas valstis. Lielākās politiskās partijas patlaban steidzot paplašināt un izveidot savus birojus Frankfurtē, lai tos nākotnē viegli varētu pārvērst par partiju Rietumvācijas centrālēm.

Šinī sakarībā ievērību pelna Berlīnes neatkarīgā laikraksta „Der Tagesspiegel" galvenā redaktora Redera ievadrakstu serijā publicētais 12 punktu projekts jaunai Vācijas rietumjoslu politikai. Regers ieteic viņa plānu steidzami apsvērt, kaut arī ģenerālis Klejs Londonā izteicies, ka neesot gaidāma līdzšinējās rietumjoslu politikas maiņa.

Pēc Regera domām apspriedēs par rietumjoslu politikas jautājumiem būtu piesaistāmas arī Holande un Beļģija, kas abas savās saimnieciskās interesēs cieši saistītas ar Rietumvāciju. Būtu iedomājams, ka gadījumā, ja tās gūs līdzrunāšanu Rietumvācijas jautājumos, abas valstis varētu būt gatavas atteikties no savām teritoriālām prasībām pēc Vācijas robežu grozījumiem, līdz ar to uzlabojot vispārējās attiecības ar vāciešiem.

Tālāk Regers ieteic izveidot Rietumvācijas republiku apvienību, kas kļūtu par Vācijas kodolu, kam ikkurā brīdī varētu pievienoties pārējās vācu zemes. Centrālā pārvalde aptvertu tikai tās nozares, kas atsevišķajām republikām neizbēgami kopējas. Būtu jāstiprina federālistiskā doma un atsevišķo zemju patstāvības apziņa, kas izpaustos arī nacionālās krāsās.

Ceturtais punkts projektā ir tūlītēja naudas un valūtas reforma, kopā ar nodokļu reformu, kas atstātu pietiekamu brīvību privātai uzņēmībai. Regers ieteic par federātīvo naudas vienību pieņemt tradicionālo dālderi, kura nosaukums pārveidotā veidā kā dolars nokļuvis arī otrpus okeana. Tālāk Regers prasa ātru un pamatīgu demilitārizāciju, lai pēc tam atlikušo rūpniecību varētu totiesu jo steidzami intensīvizēt, un plašus pārtikas ievedumus, ieskaitot kafiju, tēju, kakao un tabaku. Šis imports arī atmaksātos, kamēr tagadējie dārgie ievedumi tā kā tā atļauj tikai veģetēšanu.

Nākošie punkti ir: smagās rūpniecības atpolitizēšana un tāda agrārreforma, kas nevis iznīcinātu vecsaimniekus, bet nodrošinātu jaunsaimniekus. Gadījumos, kur būtu nepieciešami privātīpašumu, piemēram, koncernus, nodot sabiedrības īpašumā, atlīdzība būtu izmaksājama pēc tagadējās reālās, bet ne fiktīvās vērtības. Atlīdzība nebūtu maksājama vienīgi gadījumos, kur pierādāmi noziegumi pret cilvēcību. Rūpniecības apvienības likvidējamas.

Tālākās Regera plāna prasības ir stingra, taisnīga un vienveidīga denacifikācija, speciālistu piesaistīšana amatos, plānsaimniecības atvieglošana, iesaistot pārtikas saimniecībā arī brīvo tirdzniecību, sīkās uzņēmības veicināšana, bez tam veselīga skolu reforma, iespiežamā papīra piegāde, lai avīzes varētu plaši informēt par notikumiem pārējās vācu zemēs.

Regera doma par Beļģijas un Holandes ieinteresētību Vācijas jautājumā pilnīgi sedzas ar Roterdamas banku savienības izteikto viedokli, ka Nīderlandes savā labklājībā lielā mērā atkarīgas no saimnieciski sekmīgas Vācijas. „New York Herald Tribune" ievadrakstā norāda, ka holandieši savas atmaksas tieksmes nobīda malā, uzstādot Vācijai tikai visai mērenas prasības. Holandei rūp galvenokārt normālas vācu produkcijas atjaunošana, kas varētu palīdzēt uzturēt normālas tirdzniecības attiecības abu valstu starpā. Arī demontāžu holandieši prasa attiecināt tikai uz tīro kaŗa rūpniecību. Pirms Hitlera Vācija bija Holandes galvenais tirgus un arī galvenais preču piegādātājs. Vācija ir dabiskais tirgus holandiešu lauksaimniecībai un piensaimniecībai, dodot pretim izejvielas, ogles, metallus, mašīnas, būvmateriālus, darba rīkus. Holandes jaunuzbūvi tagad kavē mašīnu pievedumu trūkums no Vācijas. Tāpat Nīderlandēm nelabvēlīgi ir angļu un amerikāņu tagadējie centieni novirzīt transportu caur Bremenes un Hamburgas un nevis Roterdamas un Briseles ostām.

Pašā vācu tautā visus citus saimnieciskos apsvērumus tomēr aizēno neizbēgamā „domāšana ar vēderu", jo pārtikas problēma katru iedzīvotāju skaŗ tieši un tūlīt. Šinī ziņā ļoti nozīmīgs ir ASV lauksaimniecības ministra Andersona brīdinājums — pavairot Vācijas pašas lauksaimniecisko produkciju un nepalaisties uz nepārtrauktiem plaša apmēra pārtikas ievedumiem no ASV. Viņš arī kritizēja vācu zemnieku nesekmību lopu skaita samazināšanā, lai tā palielinātu pārtikas produkciju.

ASV labības pievedumi Vācijai esot lielākie, kādus jebkāda valsts kādreiz paveikusi. ASV turpināšot ievest Vācijā vismaz 300.000 tonnu labības mēnesī. Amerikāņu un angļu joslā importēts pavisam ap 3 milj. t labības, bet franču joslā 250.000 t. Pārtikas pievedumi Vācijai sastādot piekto daļu no visiem ASV izvedumiem un līdzinoties vairāk nekā septītdaļai no visas Vācijas pirmskaŗa labības produkcijas. Labākas dienas Vācijai lielā mērā atkarīgas no vācu zemnieku labās gribas un pūlēm.

M. Č.

Austrālija meklē 400 000 ieceļotāju — bet tikai angļus

Australijas imigrācijas ministrs paziņojis, ka cer nākošajos gados ievest Australijā 400 000 emigrantu no Anglijas. Australija varot nodarbināt ap 200 000 imigrantu jau tūlīt, bet dzīvokļus nevarot sagādāt vairāk nekā 70 000.

Par spīti darba roku trūkumam arī Anglijas valdībai nav iebildumu pret angļu izceļošanu uz Australiju, ja vien Australija uzņem visāda veida izceļotājus. Anglijas valdība negrib pielaist to, ka nokrejotu tikai speciālistus, kas vajadzīgi arī pašai Anglijai.

Australijas imigrācijas ministrs aprēķinājis, ka Anglijas salās esot 10—15 miljonu iedzīvotāju par daudz, kamēr Australijai, kurai tagad tikai 7 137 000 iedzīvotāju, šis skaits jāpavairo uz 20 000 000, lai varētu atvairīt japāņu ekspansiju.

Australija apspriežot plānus, kā izmantot lidmašīnu bazes kuģus, kaŗaspēka transportkuģus un citus kaŗa kuģus, lai pārvestu britu emigrantus uz Australiju. Tādi ieceļotāji, kas gribētu braukt tikai luksa kuģos, nemaz arī neesot vajadzīgi. Australijai vajadzīgi strādnieki. Cilvēki, kas gribot strādāt, esot tur gaidīti, kaut vai tie ierastos bez graša kabatā.

Australijas valdība ir ar mieru arī samaksāt daļu no ceļa izdevumiem. Vislielākās grūtības radot apstāklis, ka angļu admirālitāte un pati Australija gan varētu sagādāt kaŗa kuģus ļaužu transportam, bet trūkstot virsnieku un citu jūrnieku, kas šos kuģus vadītu. NYHT.

Divkaujas ir pārāk dārgas

Katrai lietai tomēr ir divas puses. Pat posts var izrādīties labs. „Time" ziņo, ka Sicilijas monarchists grāfs Ernesto Perjē nolēmis vairāk neduelēties.

Jāzina, ka Ernesto Perjē savā mūžā izcīnījis ļoti daudz divkauju. Pēdējās divās divkaujās viņa pretinieks bijis viens un tas pats cilvēks — princis Džianfranko Aliata Monreāle. Tas arī ir monarchists. Pirmā divkauja notika tāpēc, ka abi kungi nevarēja vienoties par monarchistu partijas politisko platformu. Četrus mēnešus vēlāk tā paša jautājuma dēļ viņi cīnījās atkal. Abas reizes divkaujā ar zobeniem uzvarēja grāfs Perjē.

Bet pēc pēdējās uzvaras viņš svinīgi paziņojis, ka vairāk nekādās divkaujās neielaidīsies. Ne jau tāpēc, ka divkaujas Italijā aizliegtas, bet tāpēc, ka prieks kļuvis pārāk dārgs.

Perjē savā laikā nopelnījis milzu naudu, tirgodamies ar nekustamiem īpašumiem Savienots Valstīs. Viņš pēc tam paspēlējis milzu naudas summas Havanas spēļu ellēs un atgriezies Sicilijā. Žēlodamies par sliktiem apstākļiem tagadējos laikos, Perjē teicis: „Agrāk laba divkauja izmaksāja ne vairāk par diviem vai trim tūkstošiem liru. Tagad vispraståkais duelis maksā ne mazāk par 25.000. Par zobenu īri jāmaksā 5000, par diviem ārstiem, kas asistē — 5000. Pusdienas jūsu sekundantiem — 10.000. Pats par sevi saprotams, ka uz cīņas vietu jābrauc taksometrā. Viss kopā iznāk pārāk daudz. Nemaz nevaru iedomāties kādu cilvēku, uz kuŗu būtu tik dusmīgs, lai es būtu ar mieru izdot 25.000 liru par prieku ietriekt viņam ribās zobenu."

Varbūt pienāks laiks, kad tautas un valstis arī atzīs, ka karš kļuvis tik dārgs, ka šis prieks vairs neatmaksājas.

Vai pienāks?

Lp.

Berlīnieši bēg uz rietumu joslām

Daudzi berlīnieši, kuŗus iebaidījušas baumas, ka amerikāņi un angļi gatavojoties atstāt Berlīnes pārvaldīšanu tikai krieviem vien, gatavojas bēgt uz rietumu joslām vai jau ir ceļā uz turieni. „New York Herald Tribune" vēsta, ka to ziņojot vācu radiofons un laikraksti Berlīnē un no savas puses pievieno ziņojumiem dažas ainas no ikdienas Berlīnē.

Par spīti tam, ka amerikāņu virspavēlnieks ģenerālis Klejs īpaši atsaucis baumas un apgalvojis, ka amerikāņiem nav nodoma pamest savu sektoru Berlīnē, vāciešu bažas nerimstoties. Tās vēl pavairojušās pēc tam, kad nesekmīgi nobeigusies lielvalstu konference Parīzē.

Berlīnes angļu sektora radiofons ziņojis, ka lielais bēgļu skaits, kas jau devušies vai taisās doties uz rietumiem, sadzinis benzīna cenas melnā tirgū fantastiski augstu. Auto piederumi, riepas un tamlīdzīgas lietas pat melnā tirgū vairs neesot dabūjamas.

Arī krievu licencētais laikraksts „Vorwaerts" ziņo par to pašu. Šis avīzes pirmā lappusē bija lasāms virsraksts: „Berlīnes rietumu sektora iedzīvotāji bēg no pilsētas." Krievu licencētais laikraksts piebilst, ka lielākā daļa no austrumu sektora berlīniešiem ne mazākā mērā nebažītos, ja piedzīvotu, ka zināma daļa rietumu sektora iedzīvotāju patiešām pazustu. „New York Herald Tribune" paskaidro, ka rietumu sektorā visvairāk dzīvo vidusšķiras ļaudis, kamēr austrumu sektorā atrodas Berlīnes strādnieku kvartali. Tālāk amerikāņu laikraksts piebilst, ka rietumu sabiedrotie ieņēma savus sektorus Berlīnē tai laikā, kad vēl domāja, ka visi sabiedrotie kopīgi pārvaldīs Vāciju. Kopš Maskavas konferences četrvalstu pārvalde Vācijā sastingusi. Gandrīz vai vienīgais par ko četras lielvalstis var vienoties, ir tādas lietas, kā, piemēram, jaunu vācu pastmarku zīmējumi.

Krievi tagad pārvalda savu Berlīnes sektoru pilnīgi patstāvīgi, kamēr amerikāņi un angļi savus sektorus pārvalda kopīgi, diezgan cieši sadarbodamies arī ar frančiem. Berlīnieši, kas grib no Berlīnes bēgt, spriežot, ka tagad patiesībā nav nekāda iemesla turpināt rietumu pārvaldi Berlīnē, kas palikusi pēdējais starptautiskais centrs aiz dzelzs aizkara.

Pārmetumi un pretpārmetumi padomju un angļu presē

Oficiālā padomju ziņu aģentūra TASS pārmet angļu presei, ka tā noklusējusi ziņas par Parīzes konferenci un sagrozījusi faktus par trīs lielvalstu ārlietu ministru apspriedēm. Neviena angļu valdībai tuva avīze neesot iespiedusi Molotova runas saturu un padomju priekšlikumu tekstu. Bez tam vēl nepilnīgās ziņas esot papildinātas ar sagrozītiem paskaidrojumiem.

„New York Herald Tribune" ziņo, ka Padomju Savienības valdības laikraksts „Izvestija" atskatā uz Parīzes konferenci konstatē, ka padomju tauta esot lepna uz ārlietu ministrą Molotova izturēšanos, un saka, ka padomju ļaužu spēks vienmēr bijis pietiekams uzvarai, un ka tiem nav iemesla bažīties par to, kā beigsies nākošā Parīzes konference, jo tiem nav vajadzīga palīdzība no ārpasaules. „Mēs vienmēr esam vispirms paļāvušies uz pašu spēkiem, un ar šo spēku vienmēr pieticis uzvarai. Kad mērojam veikto, tad katru padomju cilvēku pārņem pamatots lepnums. Mēs vienmēr atceramies Staļina vārdus: — Pats pēdējais padomju pilsonis, brīvs no kapitālisma važām, tomēr stāv vēl par galvas tiesu augstāk nekā jebkurš augsts ārvalstu ierēdnis, kuŗa plecus nospiež kapitālisma jūgs."

Amerikāņu korespondents, kas rakstu atstāsta, piebilst, ka beigās „Izvestija" asi uzbrūk „buržujiskai kultūrai", kas esot iegrimusi „misticisma muklajā". Padomju kultūrai tādu kļūdu neesot.

TASS pārmetumus angļu presei atspēko Anglijas strādnieku partijas oficiozs „Daily Herald", sacīdams: „Šos pārmetumus izsaka Maskavas radiofons. Krievu tautai nav nekādas iespējas lasīt ārzemju laikrakstus un apgalvojumus pārbaudīt. Patiesībā ārlietu ministru runām Parīzē veltītas šādas telpas: Molotova runa atstāstīta 206 rindās, Bevina runa 80 rindās un Bido runa 37 rindās. „Ne Bevinam, ne angļu presei nav mērķa sadalīt Eiropu divi daļās. Mūsu mērķis ir Eiropas vienotība. Mērķa piepildīšanai mēs būtu daudz tuvāk tad, ja krievu tautai teiktu patiesību."

Pretējās puses — angļu konservātīvās partijas — oficiozs „Daily Mail" attēlo konferences beigas šādi: „Bija īss drūmu pārdomu brīdis pēc tam, kad Molotovs bija aizgājis. Bevins un Bido bija līdzīgi vīram un sievai, kas pēkšņi stāv pie sievasmātes līķa, un vīra rokā joprojām kūp pistole. Saspringdzinājumu drīz atvieto pārrunas. Dzird izteicienus, kā, piemēram: „Es jau domāju, ka tā tas beigsies!" vai arī „Dieva vārds, es tiešām pūlējos, lai tā neiznāktu."

Tālāk „Daily Mail" saka: „Maršals pateica, ka Amerika palīdzēs tiem, kas gribēs palīdzēt paši sev." — Molotovs atbildēja: „Krievija pati lūkos tikt pie dolariem, ja vien varēs, un izlietos tos, lai aizkavētu Eiropas pūles palīdzēt pašai sev atjaunot kontinenta neatkarību. — Molotovs tagad atkāpies aiz sava priekškara, lai izskaidrotu saviem satelītiem, kāpēc izturējies noraidoši."

DENA, NYHT, DM

Ekskaralis Karols beidzot apprecējis Magdu Lupesku

Ekskaralis Karols Riodežaneirā salaulājies ar Magdu Lupesku, kas turpmāk sauksies par Rumānijas princesi Helēnu. Karols, pēc UP ziņām, nolēmis salaulāties ar Magdu Lupesku pēc tam, kad ārsti paziņojuši, ka viņas veselības stāvoklis „ļoti nopietns".

Magda Lupesku ir ekskaraļa trešā sieva. Pirmā bija artilērijas kapteiņa Lambrino meita Zizi, kurai arī nebija ne karalisku, ne pat dižciltīgu asiņu. Viņš apprecēja to 1918. gadā. Kad Karols kļuva kroņprincis, karaļa nams pieprasīja, lai viņš no nedižciltīgās sievas šķiŗas. Karols ilgi liedzās, bet beidzot padevās, un šķīrās no sievas taisni tai laikā, kad tai piedzima pirmais bērns. Politisku apsvērumu dēļ viņš salaulājās ar Grieķijas princesi Helēnu.

Trīs gadus vēlāk Karols virsnieku ballē satika Magdu Lupesku. Viņa toreiz bija kāda leitnanta sieva. Divus gadus vēlāk Karolam bija jāizšķiŗas starp troni un Lupesku kundzi. Viņš izvēlējās Lupesku kundzi, un troņmantinieka tiesības ieguva viņa un Helēnes dēls Michaels, kas toreiz vēl bija mazs zēns. Karols devās trimdā, bet dažus mēnešus vēlāk, kad mira karalis Ferdinands, mazo Michaelu izsludināja par karali.

Izrādījās tomēr, ka Magda Lupesku negrib būt tikai Karola draudzene vien. Viņa tikmēr iespaidoja viņu, kamēr 1930. gadā viņš lidmašīnā devās uz Rumāniju un ar vieglu puču atkal atguva sev valdnieka varu. Magda Lupesku kļuva mūsu laiku Pompadūra. Par spīti atkārtotiem atentāta draudiem, viņa ieguva lielu politisku noteikšanu. Otra pasaules kaŗa laikā nacisti no jauna padzina Karolu. Viņš atteicās no troņa par labu Michaelam un atkal kopā ar Lupesku kundzi devās trimdā, paņemdams līdz daudz dārglietu.

Vispirms viņi devās uz Spāniju, tad uz Portugali, Kubu, Meksiku un pēdīgi uz Braziliju. Tur Karols dzīvoja ļoti mierīgi, daudz lasīja un pastaigājās, reizēm vakaros spēlēja bridžu. Nav zināms, kāda slimība saēdusi Lupesku kundzes veselību.

KMX

DAŽOS VĀRDOS

Četri no piecpadsmit angļiem, kas kaŗa laikā apprecējuši krievietes, bet kam Staļins aizliedzis vest savas sievas uz māju, tagad pieprasījuši vīzas ieceļošanai Krievijā. Viņi gribot savas sievas apciemot.

Pizas šķībajam tornim jānostiprina pamati, jo citādi var gadīties, ka šī slavenā, 600 gadu vecā celtne apgāžas. Remonts maksāšot miljonu dolaru, un naudas trūkuma dēļ tas vēl uz kādu gadu atlikts.

ASV flotei vajadzīga Irakas nafta, paskaidrojis kāds flotes ministrijas ierēdnis. Ja tuvāko sešu mēnešu laikā neievedīšot 3 milj. mucu Irakas naftas, tad degvielu krize ASV kļūšot bīstama.

Afganistana pieprasījusi Beludžistanu, kas līdz šim piederēja Indijai. Afgaņu notai atbildēs tikai pēc tam, kad angļi būs apspriedušī jautājumu kopā ar indiešiem.

Feldmaršals Keselrings apžēlots un nāves soda vietā viņam jāizcieš mūža ieslodzījums. Viņu apžēlojis ģenerālis Hardings, kas, būdams feldmaršala Aleksandera štāba šefs, bijis tiešais Keselringa pretinieks kaŗa laikā.

Arī Anglijai būs saimnieciska četrgade, ko sāks reālizēt 1948. gadā.

Indi nevēlas, lai viņu valsti sauktu par Indostanu, bet par Indiju. Tāds jaunās valsts nosaukums būs rakstīts arī likumā.

Tālu aiz dzelzs aizkara — ziņo Newsweek — Bulgārijas galvaspilsētā Sofijā, amerikāņu kosulāts paziņojis, ka atklāj pierakstīšanos uz ASV imigrācijas vīzām. Vīzu skaits noteikts 100 gadā. Pirmā dienā pierakstījušies 1500 kandidātu.

Lidmašīna ar 89 sugas suņiem izlidojusi no Sidnejas Austrālijā uz Singapuru. Iemesls: japāņu okupācijas laikā Singapurā apēsti gandrīz visi suņi.

Arī uz mirušo pelniem attiecas noteikumi par pasta sainiem, paskaidrojusi Halles kapsētas pārvalde, kad kāds cilvēks no amerikāņu joslas lūdzis pārsūtīt viņam mirušā krusttēva pelnus. Pāri okupācijas joslu robežām nedrīkst sūtīt sainīšus, kas smagāki par 1 kg. Pieprasītājs pēc šīs atbildes saņemšanas nosūtījis Halles kapsētas pārvaldei otru vēstuli, kuŗā rakstījis: „Lūdzu, sadaliet krusttēvu vairākos sainīšos."

35 mārciņu ūdenszīmju papīra pārtikas kartīšu iespiešanai nozagtas Brikmilas papīra fabrikā. Ingolštatē nozagtas 10.505 gatavas pārtikas kartītes 103. periodam.

Hitlera astoņcilindrīgais luksa automobilis, kuŗā viņš, kājās stāvot, mēdza pieņemt pūļa apsveikumus braucienos pa Vācijas pilsētām un ko amerikāņu kareivji atrada pie Donauvērtas, tagad nokļuvis Holandē un kalpo kādam Groningenas veikalniekam.

17 gadu vecais Anatolijs Gromiko divreiz velti lūdzis Ņujorkas policiju, lai viņam izsniedz auto vadīšanas atļauju. Policija nav devusi apliecību tāpēc, ka Padomju Savienības ārlietu ministra vietnieka dēls nav varējis pierādīt, ka viņam jau 17 gadu. Pagājušā nedēļā viņš tomēr pie pārbaudes pielaists. Inspektors, kas viņu pārbaudījis, pēc tam žurnālistiem teicis: „Puika brauc sasodīti labi."

Pēc 7 gadu ierobežojumiem tabakas patēriņā franču smēķētāji tagad var pirkt cigaretes brīvā tirgū. Līdz ar to sabrucis tabakas melnais tirgus. Oficiālās tabakas cenas palielinātas par 75 proc.

Bikses uzsprāgst gaisā

Amsterdamā uz māju gājis 23 gadu vecais M. J. Bargs, kas strādā Vlaardingenas fabrikā. Kājās viņam bija jaunas bikses, kuŗas viņš tikko bija licis pagatavot no kādas fabrikā paņemtas drānas. Pa ceļam viņš apstājies, lai aizpīpotu cigāru. Dzirkstelīte no sērkociņa nokrita uz jaunajām biksēm un nākošā brīdī atskanēja sprādziens, kas nopietni ievainoja M. J. Bargu un izsita vairāku apkārtējo namu durvis un logus.

Noskaidrojās, ka Vlaardingenas ķīmiskās fabrikas strādnieks bija bikšu šūšanai paņēmis kādu drānu, kas speciāliem eksperimentiem impregnēta ar sprāgstvielām. DM

Anglijas karaliene gaida tenisa slavenību

PASAULES BALTĀ SPORTA „ZVAIGZNES" TENISISTU PARADĪZE

Uzņēmumā pa kreisi: Vimbledonas sacīkšu šīgada uzvarētājs Džeks Krāmers (ASV)

Vēstule Latvijai no Anglijas

Kad mēs no Cirkus Picadily autobusā braucam uz Vimbledonas tenisa stadionu, kāds anglis raugās pa logu debesīs, kur nav neviena mākoņa, un laimīgi saka: „Tikai reizi gadā notiek Vimbledonas turnīrs un tikai vienreiz gadā virs Londonas mirdz saule, bet tagad abi šie skaistumi ir reizē!" Vimbledona saulainā dienā šķiet tiešām kā tenisistu paradīze. Īsā zālīte, kas klāj laukumus, līdzinājas zaļai segai. Pasaule zina, ka šie laukumi ir „Lawn" ideāls. Viss te pārdomāts līdz pēdējam sīkumam. Galvenais laukums — Centre-Court, protams, ir uzmanības degpunktā. Ovālo apli no visām pusēm ieslēdz tūkstoši skatītāju. Vienīgi laukuma dienvidu daļā redzams „skaistuma plankums" — aizvadītā kaŗa bumbu postījums. Elektriskie skaitļi vēsta sacensību rezultātus. Zēni, kas uzlasa bumbiņas, liekas kā mazi kareivīši, jo visi tērpti vienādos pelēkos kreklos.

Kad pagājušā vasarā Vimbledonā pirmo reizi pēc otrā pasaules kaŗa atkal atjaunoja lielās sacīkstes, tad tās bija lielisks „Come-back" kā sporta sasniegumu, tā arī materiālā ziņā. Šogad viss rit vēl lieliskāki, jo notiek šo sacīkšu 70 g. jubilejas sarīkojums. Angļu Croquet and Lawn Tennis Club savu pirmo sarīkojumu Vimbledonā reģistrēja 1877. g. 9. jūnijā. Toreiz ar pūlēm izdevās „salasīt" tikai 22 dalībniekus, vienīgi vīriešus. Vimbledona, kādu to redzam šodien, pazīstama tikai no 1919. gada — ar dinamiku, sensācijām, modes parādēm un melnajā tirgū par vienkāršam cilvēkam nesamaksājamām cenām pirktām ieejas kartēm. Kas viss gan te nav piedzīvots un redzēts! Vai tā jau nebija sensācija pati par sevi, ka franču tenisa burve Zuzanna Lenglene, saukta „dievišķā Zuzanna" izrādījās tā pārskaitusies uz kādu tiesnesi, ka atteicās ierasties laukumā, kaut tieši todien skatītāju vidū bija Anglijas karaliene. Tā pacietīgi gaidīja, bet Lenglene pateica: „Manis dēļ Royal Box (karaliskajā ložā) var sēdēt desmit karalienes, es tomēr neiešu." Taču beidzot aizgāja.

Tenisa „gardēži" visvairāk vēro vīriešu sacensības, bet tie, kas mīl eleganci, vieglumu un asaras par zaudētu cīņu, ierodas Vimbledonā tad, kad paredzamas svarīgas spēles sieviešu sacensībās. „Pēdējā sešpadsmitnieka" vīriešu vienspēlē šogad bija tikai 6 eiropieši. Un lielākais pārsteigums — arī austrietis Hansis Redls, līdz tam starptautiski nepazīstams tenisists. Būdams kāda tenisa laukuma pārziņa dēls, mazais Hansis Vīnes Prāterī lasīja bumbiņas. Vēlāk pats ņēma rokā raketi. 19 g. v. viņš bija jau sava kluba meistars, bet drīz pēc tam — Austrijas izcils spēlētājs. No kaŗa Hansis Redls atgriezās ar vienu roku. Visi domāja, ka viņa karjērai beigas. Taču nē! Tas ir milzu panākums: 16 labāko vīru vidū Vimbledonā!

Tie, kas reiz cīnījušies Vimbledonā, atkal un atkal grib tur atgriezties. Jau vecāks kungs, bet šogad spēlēja arī australietis Kravfords, šo sacīkšu 1933. g. uzvarētājs. Protams — bez sevišķām sekmēm. Pavisam dīvains pērn bija Polijas kādreiz slavenās čempiones Jadvigas Jedrzejovskas (angļi pukojas, ka nevar šo uzvārdu izrunāt) „Come-back". Viņa, vācu okupācijas laikā izbijusi par apkalpotāju, ieradās Londonā bez treniņa, piemērota tērpa, apaviem un raketes. Visus pienākumus poliete aizņēmās, spēlēja, guva lieliskas ovācijas, bet jau pirmajā sacensībā zaudēja. Mazliet labāk Jedrzejovskai klājās šogad. Viņa turējās it braši un tikai turnīra vidū zaudēja anglietei Hiltonei. Elastīga, kustīga ir jaunā amerikāniete Doroteja Bundija, kas ik sacensībā izpelnās skatītāju aplausus. Tā lepojas ar slaveniem vecākiem. Viņas māte spēlēja Vimbledonā jau 1904. gadā un radīja veselu skandālu. Bundijas seniores kādu spēli pārtrauca, jo viņas tērps izrādījās „nepieklājīgs" — no zemes mērot tas atsedza kājas 21 cm, bet bija atļauts tikai 18 cm. Turnīra toreizējās rīcības komitejas locekļi zaudētu samaņu, ja viņi šodien ieraudzītu Dorotejas Bundijas tērpu: meita „atriebjas" par mātei nodarīto pārestību.

Vimbledonas 1947. g. uzvarētāji jau zināmi (rezultātus skat. Latvijas pag. n-rā). Lielisks amerikāņu triumfs! Uzvarētājs Džeks Krāmers sasniedza Vimbledonā nepiedzīvotu rekordu: ieguva 1. vietu, zaudējot vienu vienīgu setu — pret australieti Diniju Peilu. Pārējās sacensībās tas savus pretiniekus pieveica pārliecinoši un tikai zviedrs Johansens vienā setā prata izrādīt sīkstāku pretestību, beidzot to 5—7. Līdz pelnītai uzvarai Krāmers pārspēja 7 pretiniekus: Nosu (Anglija), Spichalu (Polija) Kucelli (Italija), Johansenu (Zviedrija), Bromviču (Austrālija), Peilu (Austr.) un Brovnu (ASV). Donalda Bedža un Bobija Ridža cienījamam pēctecim Krāmeram Vimbledonas sacīkšu uzvaras kausu pasniedza pats Anglijas karalis Džordžs 6. Baltā sporta „karaliene" ir Margareta Osborne, arī amerikāniete. Viņas spēle tieši finālā izrādījās „vīrišķīgākā", kāda jebkad redzēta Vimbledonā.

Londonā, jūlijā.

Pēteris Nolde

Jauns Latvijas rekords

MIRDZA TIMMA — BAVĀRIJAS MEISTARE

Jauns Latvijas rekords augstlēkšanā sievietēm: mūsu izcilā atlēte Mirdza Timma Bavārijas meistarsacīkstēs vieglatlētikā 6. jūlijā Nirnbergā lēca 1,52 m, par 0,5 cm pārspējot savu 1943. gada augustā Rīgā sasniegto Latvijas rekordu. Latviešu sportiste ieguva 2. vietu aiz Vācijas meistares Ērikas Ekeltes, kuras rezultāts bija 1,54 m. Tie ir Eiropas klases sasniegumi. Tāllēkšanā ar savu labāko lēcienu, 5,21 m, Timma tika Bavārijas meistares godā un izcīnīja Nirnbergas pilsētas balvu — sudraba kausu. Mūsu rekordiste ierindojās to Bavārijas 10 labāko sportistu vidū, kuŗus apbalvoja ar atzinības veltēm — naglu kurpēm.

„Stendzenieka kungs, vai Jums vajadzīgs darbs?"

MŪSU REKORDISTAM NODROŠINĀTS STARTS ANGLIJAS MEISTARSACĪKSTĒS — VAI JĀNIS STENDZENIEKS 1948. G. OLIMPISKĀS SPĒLĒS REPREZENTĒS LIELBRITANIJU?

Vēstule Latvijai no Anglijas

21. jūnijs. Vieglatlētikas sacīkstēs Linkolmas tuvumā beidzās šķēpa mešanas sacensība. Pie latviešu sportista Jāņa Stendzenieka ļoti satraukts pieskrēja viens no šejieniešiem. Drebošu roku viņš rādīja mēra lentu un turēja pirkstu pie atzīmes, kur bija izmērīts Stendzenieka tālākais metiens: 227 pēdas 11 collas. Tātad — 69,47 metri. Angļi teica dažādus uzslavas vārdus. Stendzenieks dažus no tiem saprata, bet vēl vairāk nesaprata. Kāds anglis jautāja: „Stendzenieka kungs, vai Jums vajadzīgs darbs?" Sekoja darba piedāvājums Linkolmā un citi solījumi.

Var teikt, ka Stendzenieks Anglijā populārs kļuva ar „vienu rāvienu". Viņš nejauši uzzināja par vieglatlētikas sacīkstēm Linkolmas tuvumā. Mūsu rekordists devās turp. Stendzenieks vēroja, ka angļi pūlas sasniegt apm. 40 m rezultātu. Izmēģinājuma metienus neatļāva. Lai mazliet „iesildītos", latvietis izmantoja brīvos vingrinājumus — lēkāja un locījās. Skatītājiem tas likās dīvaini. Viņi skaļi smējās. Drīz tomēr smiekli apmainījās ar skaļām ovācijām. Kaut kas tamlīdzīgs šajā pilsētā šķēpa mešanā vēl nekad nebija piedzīvots: 69,47 metri! Skatītāju piekrišana kļuva patiesi vētraina, kad skaļruņi paziņoja, ka nepazīstamais sportists ir latvietis no Vikslejas nometnes. Nekavējoties arī tika paziņots, ka Stendzenieka rezultāts ir jauns Anglijas rekords un 1947. g. sezonā labākais rezultāts pasaulē. Gluži kā sastinguši skatītāji gaidīja Stendzenieka trešo metienu. Šoreiz tomēr nesekmējās, jo atvēzot roku šķēps iedūrās zemē un rezultāts bija tikai nedaudz pāri par 60 m. Tad skatītāji atkal jūsmoja.

Ar savu pirmo startu Anglijā Stendzenieks ļoti apmierināts. Lielbritanijas rekords, kas ir 53,97 m un pieder Vilsonam, labots par 10.50 m! Laikraksts „The News of the World" 22. jūn. n-rā ievietojis Stendzenieka attēlu un rakstu: „Pēcpusdienas sensācija bija Jāņa Stendzenieka, kāda latviešu DP, šķēpa mešana. Viņš par 29 pēdām pārspēja Anglijas rekordu un palika tikai 26 pēdas aiz pasaules rekorda." Rekordists vēl dzīvo transitnometnē, bet ar LS un FAP pilnvarotā pārstāvja Anglijā A. Mauriņa gādību viņam apsolīts īsti piemērots darbs — par pārzini kādā Londonas sporta laukumā. Alga sākumā būs 6 mārciņas nedēļā. 18. un 19. jūl. Stendzenieks atļauts piedalīties Anglijas vieglatlētikas meistarsacīkstēs Londonā.

Pašreiz jau notiek sarunas par to, ka 1948. g. olimpiskās spēlēs Stendzeniekam vajadzēs reprezentēt Lielbritaniju. Tas gan izklausās ļoti jauki, bet reizē arī nozīmē, ka tādā gadījumā Stendzenieks olimpiskās sacensībās vairs nekad nevarēs startēt kā Latvijas pārstāvis.

Londonā, jūnija beigās.

Antons Egle

SLEPENĀ FRONTE

1000 JŪDŽU IENAIDNIEKA AIZMUGURĒ

KĀ AMERIKĀŅU STRATĒĢISKĀ DIENESTA AĢENTI IEKĀRTOJA SLEPENU BAZI JAPĀŅU KLUSĀ OKEANA FRONTES AIZMUGURĒ

(5. turpinājums)

Siamiešu studentus apmācīja un slepeni nogādāja uz dzimteni, kur tie palīdzēja veidot pagrīdes kustību, kamēr japāņi Taizemi uzskatīja par drošu sabiedroto, jo Taizemes valdība bija pieteikusi kaŗu kā Lielbritanijai, tā Savienotajām Valstīm. No 1944. gada decembŗa, kad talkā nāca vēl Čānses salas OSS virsnieki, pats Japānas sabiedrotās Taizemes ministru prezidents un simtiem svarīgu amatpersonu slepeni sadarbojās ar OSS, piegādājot svarīgu informāciju par japāņiem un gatavojot pretestības kustības spēkus uz sacelšanos.

Lielas grūtības sagādāja milzīgie attālumi — tūkstoš līdz pusotra tūkstoša jūdžu (ap 2500 km) līdz tuvākajām sabiedroto bazēm, kā arī apstāklis, ka japāņi pārvaldīja ne vien visu Taizemi, bet arī visas pieejas tai. Tāpēc Čānses bazes nodibināšana bija nozīmīgs solis uz priekšu.

Horigens, kas pastāvīgi uzturēja kontaktu ar slepeno bazi un piegādāja tai papildspēkus, vislabāk zināja, cik grūtos apstākļos bazes grupai bija jādarbojas. Tā atradās pastāvīgā un pilnīgā stipru japāņu spēku ielenkumā, nepārtraukti apdraudēta no japāņu gaisa un jūras izlūkošanas patruļām, un apzinājās, ka, tikko viņus pamanītu japāņi, viņi būtu pazuduši.

Izmantojot Čānses organizētā spiegu tīkla informāciju par japāņu kuģu kustību, sabiedrotie paveica daudzus sekmīgus uzbrukumus japāņu flotei. Lidmašīnas un zemūdenes uz Čānsi nogādāja siamiešu aģentus, ieročus un apgādi, nosūtīšanai tālāk uz Taizemi ar turiens piekrastes apsardzības slepeno atbalstu. Tādā pat ceļā aģentus un informāciju izgādāja laukā no Taizemes. Un viss tas notika tieši japāņu deguna priekšā! Tāpat Čānses baze uztvēra un nodeva tālāk radioziņojumus uz Ceilonu, jo daudzi no slepenajiem raidītājiem ar savu nelielo jaudu tieši nespēja aizsniegt Ceilonu vai Indiju.

Dzīves apstākļi salā bija slikti. Personāls bija spiests iztikt gandrīz vienīgi ar konservētu barību, atskaitot vienu otru rakstura gadījuma maizes vai dārzeņu sūtījumu, ko piegādāja zemūdenes. Lai rastu kādu pārmaiņu vienmuļīgajā spiegošanas darbā, Čānses vīri izdarīja arī vienu otru sabotāžas operāciju tuvējās japāņu noliktavās un apmetnēs apkārtējās salās. Vienā tādā gadījumā gandrīz aizgāja bojā divi aģenti, kas bija sagatavojuši kādas japāņu degvielu un municijas noliktavas uzspridzināšanu. Lādiņi ar laika degli jau bija laimīgi novietoti, un abi aģenti savā kajakā devās projām no salas, kad laiva cieta avariju un abus līdz ar laivu viļņi izskaloja atkal krastā tajā brīdī, kad notika eksplozija. Abi tomēr laimīgi izglābās un pēc desmit stundu airēšanas bojātā laivā sasniedza norunāto satikšanās vietu.

Piecus mēnešus baze darbojās pilnīgā slepenībā, bet tad tā tomēr sakompromitējās, pie tam nieka dēļ. Kādā parastā nakts operācijā, kad, ar izplētņiem nometot apgādes papildinājumus, džungļos pazuda divi mazie papildu izplētņi, un kamēr bazes vīri otrā dienā ložnāja pa džungļiem, meklējot izplētņus, virs salas nepārtraukti riņķoja japāņu lidmašīnas. Šāda pastiprināta japāņu uzmanība varēja nozīmēt tikai vienu — japāņi bija jutuši, ka lejā kaut kas notiek. Likās, nebūs ilgi jāgaida, līdz ieradīsies japāņu desanta patruļa lietu izpētīt.

Kelhuns nosūtīja steidzamu ziņojumu uz Ceilonu. Ziņa sacēla kājās visu štābu. Nekavējoties devās ceļā Džonija Bula „Clyde" ar Horigenu, lai, saskaņā ar rīkojumu, mēģinātu bazes personālu izvākt no salas un, ja iespējams, izlūkot kādu citu tuvēju salu jaunas bazes iekārtošanai. Japāņu aizdomu dēļ arī siamiešu krasta apsardzības laivām pēdējā laikā bija arvien grūtāk sasniegt bazi.

Ceturtajā brauciena dienā ap pusdienas laiku zemūdeni ieraudzīja kāda japāņu lidmašīna, un „Clyde" bija steigšus ienirt. Tā nevarēja būt laba zīme, sprieda Horigens. Viņi sasniedza Čānsi apmēram stundu pirms tumsas iestāšanās, bet nekā sevišķa nemanīja. Pēc pusstundas zemūdene uzmanīgi iznira, un Horigens ar palīgiem rūpīgi novēroja krastmalu. Pagāja bažu pilna ceturtdaļstunda, līdz beidzot, visiem par lielu atvieglojumu, no krasta atdalījās divi kajaki.

Abi ieradušies bazes vīri Otrijs un Blījs ziņoja, ka pagaidām vēl viss kārtībā. Japāņi salu vēl nebija apciemojuši, tikai viņu gaisa izlūki bija kļuvuši ļoti aktīvi. Pēc atbraucēju domām tomēr vēl varēja riskēt iepriekš izlūkot Gokemlukas salu, ko štābs bija izraudzījis par varbūtējo jauno bazes vietu. Otriju, kopā ar četriem Horigena palīgiem, izcēla atpakaļ salā, lai visu sagatavotu bazes likvidēšanai. Sala bija jāatstāj tādā stāvoklī, lai par bazes agrāko esamību tur neliecinātu niecīgākā zīmīte. Otrs aģents Blījs palika pie Horigena uz zemūdenes, lai piedalītos Gokemlukas izlūkošanā. Zemūdenei bija jāatgriežas nākošā naktī, bazes personāls, pilnīgi sagatavojies aizbraukšanai, jau gaidīs krastmalā.

Svīda jau gaisma, kad zemūdene sasniedza Gokemluku. Horigena plāns atkal bija pārgalvīgs: kā viņš pats, tā arī pavadonis Blījs bija tikpat brūni ka iedzimtie un arī tērpušies tādās pat krāsainās sarongās. Viņi nolēma kajakā apmest loku visapkārt salai, vietumis piestājot krastā izlūkošanai. Ja uzkultos japāņi, viņi abi tēlotu iedzimtos. Nokļūšana salā jau pati par sevi bija risks, bet klāt nāca vēl tas, ka pa nakti bija sacēlies tipisks tropu monsums ar negantu lietu, un viņiem bija jālieto visi spēki un prasme, lai vieglo kajaku noturētu pret spēcīgajiem viļņiem. (Turpmāk beigas)

„LATVIJAS" ABONEMENTS,

pasūtinot laikrakstu pa atsevišķiem eksemplāriem (līdz 3 eks.), maksā RM 5.— mēnesī; pasūtinot kollektīvi vairāk par 3 eksemplāriem — RM 4.— mēnesī par eksemplāru. Sludinājumu maksa: RM 2.— par vienslejīgu iespiedrindu vai tai atbilstošu telpu; piederīgo meklēšanas sludinājumi līdz 4 rindām — RM 4.—, gaŗāki par 4 rindām pēc parastā tarifa.

Ar 1. augustu jauni abonēšanas un sludinājumu noteikumi.

Abonementu pieteikumi, sludinājumi, naudas pārvedumi un korespondence adresējama „Latvijai", (13b) Günzburg/D., Bürgermeister - Landmann-Platz 7.

Sludinājumi

PASKAIDROJUMS PAR LATVIEŠU BALETU

Apvienot latviešu baleta mākslniekus vienā saimē bija mans mērķis, kad, kaŗam beidzoties, nodibināju Latviešu baletu. Darbs sākumā amerikāņu armijas dienestā deva mums iespēju atgūt zaudētos spēkus, daļēju skatuves ietērpu un salīdzinājumā labus sociālos un darba apstākļus Lichtenavā.

Kad 1946. g. 4. martā saņēmu no attiecīgām amerikāņu un vācu iestādēm atļauju strādāt uz visām Vācijas skatuvēm, aicināju pievienoties mūsu saimē baletmeistaru O. Lēmani un citus atzīstamus baleta mākslniekus.

Bet — ar šo mirkli nesākās cerētais augšupceļš, bet gluži pretējais. Personīgās intereses izraisīja nesaskaņas, kuŗu rezultātā Pauls Fibigs, Helēne Pakule un Ņina Hartmane jau pēc īsa laika bija spiesti atstāt trupu. Sevišķu apstākļu dēļ trupai nevarēja pievienoties Tatjana Vestena, Juris Gotšalks, Irēne Apīne. Programmai trūka mākslinieku, nerunājot par rezerves spēkiem.

Aukstā ziema, uz laiku zaudētā transporta iespēja, Valerijas Riekstiņas un Marijas Ancanes slimības, kā arī iekšējās nesaskaņas paralizēja darbu, kasē trūka līdzekļu. Šie apstākļi izraisīja opoziciju. Šajā laikā, nesaņemdams nekādu morālu atbalstu no O. Lēmaņa, redzēju, ka nespēju reālizēt cerēto mērķi. Iedragātās veselības dēļ š. g. 17. janvārī iesniedzu atlūgumos, ko mākslinieki noraidīja.

10. februārī O. Lēmanis paziņoja, ka atstāj Lichtenavu, ar piezīmi, ka tie, kas vēlas, var braukt viņam līdz. O. Lēmaņa rīcība deva jaunu zaudējumu, proti — trupa zaudēja spēcīgākos no mākslinieku sastāva.

20. martā saņēmu no O. Lēmaņa uzaicinājumu, lai nododu viņam līdz tās dienas vakaram zīmogus, naudu, transportu, licences utt. Būdams tiesiski atbildīgais vadītājs, šo prasību nevarēju izpildīt. Man arī nebija tiesības licences nodot trešai personai. Bez tam tai laikā O. Lēmanim, pēc pastāvošiem noteikumiem Vācijā, nebija atļauja strādāt, nerunājot par tiesībām pārņemt vadību. Tādēļ uz tā uzaicinājumu atbildēju, ka man nepieciešamas 2—3 nedēļas saistību nokārtošanai. Šajā laikā nometnēm tika piesūtīti apkārtraksti, tika publicēti latviešu un vācu presē paziņojumi par piesavināšanos.

Š. g. 14. aprīlī apgabala UNRRAs vadības pilnvarotā advokāta Finkenšteina kunga klātbūtnē sastādītais akts liecina, ka, trupas saistības kārtojot, esmu izdevis daudz lielākas summas, kādas bija manā rīcībā no kases.

Paskaidroju, ka nekad neesmu bijis Latviešu baleta financiālais vadītājs. Saņēmu algu RM 250.— mēnesī. Šādu algu saņēma arī, izņemot baletmeistaru, mākslinieki, šoferis, skatuves strādnieks un garderobiste. Strādāju idejas dēļ, un, ja es šo ideju nespēju reālizēt, tad nešaubos, ka to katrā ziņā būtu varējis O. Lēmanis, — ja tikai viņš īstā brīdī būtu spējis aizmirst personīgās intereses.

Beidzot šo īso paskaidrojumu, ko sniedzu pēc man piesūtītajām daudzajām tautiešu vēstulēm, gribu vēl izteikt atzinību solistam Rūdolfam Saulem, kas pēdējās kaŗa dienās izveda no Liepājas Operas kostīmus.

Tāpat sirsnīgs paldies Ainai Ezergailei, kuŗa, būdama vienlaicīgi soliste un administrātore, ar savu pašaizliedzīgo darbu latviešu baletam devusi ļoti daudz. 247

Lichtenavā, 27. maijā 1947.

Kārlis Nunavs

DP preses apvienība izdevusi igauņu, latviešu, poļu, ukraiņu un dienvidslavu

kopīgu laikrakstu vācu valodā „IM AUSLAND"

1. numuru.

Saturā minēto tautu DP rakstnieku un žurnālistu darbi. Numurs maksā RM 1.—. Laikraksts ierobežotā skaitā pasūtināms **„Latvijas"** apgādā.

VISVALŽA BUKA

grāmatnīca

(23) **Osnabrück-Haste,** Am Schellenkamp 9—3,

piedāvā:

J. Poruka „Ubagi gadatirgū" uc stāstus (4.—), P. Klāna noveles „Salgales Madonna" (6.—), R. Ozola noveles „Mozaīka", S. Vidberga ilūtr. (7.—), J. Jaunsudrabiņa romānu „Neskaties saulē" (10.—), A. Dziļuma „Sarkanais velns" (8.—), Fr. Bārdas „Dziesmas un lūgšanas dzīvības kokam" (16.—), K. Skalbes „Latvju dainu izlase" (6.—), Basic English latviskos tulkojumus (3,—), Basic English sistēmas pārskatu (3.—), Vācu-latv. vārdnīcu (15.000 vārdu —10.—), izkrāsojumu grāmatu bērniem „Mēs krāsojam" (2,50), kā arī dažādas skolas grāmatas.

Tuvākā laikā — J. Miesnieka noveles „Dūkas kungs un viņa māja", „Piparotās kalorijas" — trimdas feļetoni, P. Rozīša noveles „Dzīvība", K. Skalbes „Kā es braucu ziemeļmeitas lūkoties" uc pasakas, Ž. Lazdas dzejas „Tālais dārzs" (grezns izdevums), Janča un Ilzes stāsts (bērniem, illustr.), prof. Bleses „Literātūras vēsture" (90 illūstr., 300 lpp.), Dr. A. Dargevica „Rokas grāmata veselības kopšanai" uc jaunākie izdevumi.

Manā apgādā iznākuši šādi izdevumi:

1) māksl. Annas Dārziņas **TAUTAS TĒRPI**, pastkaršu formātā. 1. sērijā: Nīca, Alsunga, Bārta, Kuldīga, Krustpils, Abrene; 2. sērijā: Rucava, Zemgale, Talsi, Ventspils, Valmiera, Latgale. Pēc apm. 4 nēd. iznāks 3. ser.: Vaiņode, Pērkone, Talsi, Mazsalaca, Piebalga, Latgale. Tērpi etnografiski pareizi. Sērijas cena RM 5.—.

2) **LATVIJAS VALSTS ĢERBONIS** (krāsās, pastkaršu form.), glītā iespiedumā. Cena RM 0,65.

3) Skatu albums **„LATVIJA"**, 2. papild. izdevums, tikai par RM 20.—, (iesiets) un RM 17.— greznā kartonā.

Pasūtin. pieņem **Jānis Liepiņš:** (14a) Esslingen/Neckar, Plochinger Str. 17. 248

DIVI ZĒNI — RĪDZINIEKI,

tumšbrūniem matiem **Juris Piņģerots,** dzim. 1938. g. 22. 5., un Andris **Piņģerots,** dzim. 1940. g. 17. 11., gaiši blonds, 1945. g. 19. martā aizvesti no Landshutas ar vācu armijas smagām mašīnām nezināmā virzienā. Pavisam tajā reizē aizvesti kādi 60 bērni. Ziņas par bērniem lūdz sūtīt viņu vecākiem **Arvēdam Piņģerotam:** (13a) Regensburg, Von der Tann Kasernen, DP Camp, vai latviešu pārstāvim Šlezvigas - Holšteinas-Hamburgas apgabalā **S. Jaundzemam:** (24) Lübeck, Gr. Burgstr. 59. 250